KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2026
JÚN/
CZERWIEC

Č. 6 (816)/roč. 68
Cena 7,00 zł (8% VAT)

SLOVENSKÁ POÉZIA A PRÓZA VO VYŠNÝCH LAPŠOCH

eprasa.pl ffb92f6e3a

V JÚNOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

3 Výhercovia si prevzali ceny na Spiši a Orave

4-5 Storočnica Heleny Kaňovej z Pavlíkovho vrchu

Na stráňach jedného z najvyššie položených vrchov Zamaguria – na Pavlíkovom vrchu, kde zimy bývajú dlhé a vietor pozná každý kút po mene, uzrela pred sto rokmi svetlo sveta krajanka a dlhoročná čitateľka Života Helena Kaňová, rodená Milonová. Svoje významné životné jubileum oslávila v máji tohto roku a my sme pri tom samozrejme nemohli chýbať. Prinášame vám jej životný príbeh.

6 S vďakou mame

7 Sladký darček pre mamku

8-9 Hrdý Slovák z Jablonky-Borov

Život Alojza Harkabúzika je obrazom jednej generácie oravských Slovákov – generácie, ktorá vyrastala v biede, prežila vojnu, zmeny hraníc, neistotu i tvrdú prácu, no napriek všetkému si dokázala zachovať svoju vieru, jazyk a identitu. V jeho spomienkach, ktoré prinášame, sa prelína jeho osobný príbeh s dejinami celej hornej Oravy.

10 Horčičné zrnko

11 Spomienka na vdp. Šebastiána Košúta

12-15 Mýtus „boja o poľskú Oravu" vo svetle prameňov – selektívna pamäť a historická realita II.

16 Škola žurnalistiky Ľudovíta Pomichala

17 Tvorivo v Slovenskom dome v Podvlku

18-19 Krátko z Oravy a Spiša

20-23 Slovenská poézia a próza v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch

Dňa 25. mája 2026 ožil Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch veršami a prozaickým umeleckým prednesom klasických i súčasných slovenských autorov. Najlepší interpreti spomedzi žiakov slovenského jazyka v Poľsku sa tu zišli na recitačnej súťaži v prednese slovenskej poézie a prózy, ktorá nesie meno slovenského básnika z Jablonky Františka Kolkoviča. Súťaž sa konala v rámci XXXIII. Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku, ktorej organizátorom je Spolok Slováko v Poľsku.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – jún

Na obálke: Kornelia Gombosová z Jurgova počas súťaže v prednese slovenskej poézie a prózy Františka Kolkoviča v klubovni vo Vyšných Lapšoch.
Foto: M. Majeriková-Molitoris. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Výhercovia výtvarnej súťaže z Oravy

Výhercovia si prevzali ceny na Spiši a Orave

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Grażyna Falatová, Dorota Moś

Výhercovia z výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša s názvom *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*, ktorá je organizovaná redakciou časopisu Život v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave, si vyzdvihli ceny na Spiši a Orave.

Do tohtoročnej súťaže bolo zaslaných 134 prác zo základných škôl zo Spiša a Oravy. Vyhotovené žiacké práce predstavujú bohatstvo a rôznorodosť slovenských ornamentov a vzorov, ktoré si účastníci súťaže našli v rozličných prameňoch. Pri ich spracovaní používali rôznorodé materiály, čo prospelo ich prezentácii. Spropagovali a ukázali vďaka tomu širokej verejnosti jedinečné slovenské dedičstvo.

V rámci vecných odmien si deti odniesli o. i. pekné smart hodinky, ruksaky, reproduktory, školské potreby, pastelky, stolné lampy, kalkulačky, fixky, plyšové zapisníky, spoločenské hry, puzzle, peračníky, skladačky, čiapky, omaľovanky, pekné slovenské knihy a podobne. K vecným a knižným cenám patrili aj pekné diplomy, na ktorých mali odmenení zobrazené svoje súťažné práce, čo veľmi ocenili. Okrem toho tradične každý víťaz dostal posúťažný katalóg a archívny výtlačok aprílového časopisu Život s vyhlásenými výsledkami súťaže na pamiatku. Poďakovanie za spoluprácu formou diplomov získali aj školy a učitelia za propagáciu našej výtvarnej súťaže medzi zúčastnenými žiakmi.

Úspešní mladí výtvarníci si preberali ceny najskôr na Spiši, dňa 25. mája, z rúk redaktorky časopisu Život Milice Majerikovej-Molitoris a riaditeľa Slovenského inštitútu vo Varšave Milana Novotného v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch, ktorí pogratulovali víťazom a popriali im aj pekné výsledky na vysvedčení a plné dobrodružstiev blížiace sa prázdninové obdobie. Zasa na Orave, v klubovni Spolku Slovákov v Jablonke, im odovzdala ceny, dňa 12. júna, šéfredaktorka časopisu Život Agáta Jendžejčíková.

Súťažné práce víťazov je možné obdivovať na putovnej výstave, ktorá začala svoju cestu v klubovni Spolku Slovákov v Jablonke, kde sa konalo slávnostné otvorenie za účasti výhercov z Oravy, ich rodičov, učiteľov a obvodnej predsedníčky SSP na Orave Boženy Bryjovej. Výhercom gratulujeme a srdečne pozývame všetkých na prehliadku výstavy. Pre verejnosť bude sprístupnená do konca júna a v júli sa bude zasa prezentovať v Slovenskom dome v Podvlku. Výstava odmenených prác z výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša s názvom *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*, uskutočnená v rámci XXXIII. Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku, už zdobí steny klubovne v Jablonke a bude putovať celé leto pričom navštívi Podvlk, Varšavu, Novú Belú, Kacvín, Krakov a Vyšné Lapše.

Vecné a knižné ceny do súťaže zabezpečil Ústredný výbor Spolku Slovákov v Poľsku a Slovenský inštitút vo Varšave, za čo vyjadrujeme poďakovanie. ■

Knižná cena pre A. Krzysikovú z Vyšných Lápš

Z. Molitorisovú z Kacvína so svojou odmenou

Cena pre M. Możdżeń – víťazku v strašej skupine

eprasa.pl ffb92f6e3a

Časť rodiny oslávenkyne s gratulantmi, zľava: gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris, vnučka Hanka, pravnuci, syn Ondrej, oslávenkyňa Helena Kaňová, nevesta Helena, manžel vnučky Henryk, kolportérka Života G. Jurgovianová

Storočnica Heleny Kaňovej z Pavlíkovho vrchu

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Na stráňach jedného z najvyššie položených vrchov Zamaguria – na Pavlíkovom vrchu (1016 m n. m.), kde zimy bývajú dlhé a vietor pozná každý kút po mene, uzrela pred sto rokmi svetlo sveta krajanka a dlhoročná čitateľka Života Helena Kaňová, rodená Milonová. Svoje významné životné jubileum oslávila v máji tohto roku a my sme pri tom samozrejme nemohli chýbať. Prinášame vám jej životný príbeh z najvyššieho miesta Repísk – Bryjovho potoka.

Helena sa narodila 26. mája 1926 v slovenskej rodine Ondreja a Márie Milonovcov. Jej otec bol rodákom z Pavlíkov, ktoré sú súčasťou Repísk Bryjovho potoka, mama zas pochádzala z rodiny Vodžákovcov z Čiernej Hory Záhory. Po svadbe sa prisťahovala za manželom na Pavliky, kde mali svoje gazdovstvo a tu sa im narodila aj ich jediná dcéra Helena. Podobne ako iné deti pomáhala od malička na rodinnom hospodárstve. Pásla kravy, husi, kŕmila sliepky a robila rôzne domáce práce. Aby si rodina privyrobila aj nejaký ten groš, chodila zbierať borovky, či iné lesné plody, ktoré potom predávali. Keďže bola doma sama, práce nikdy nechýbalo.

Svadobná fotografia Heleny a Ondreja Kaňovcov s Heleninými rodičmi Ondrejom a Máriou Milonovcami

Neoddeliteľnou súčasťou života rodiny bola viera. Do kostola chodili z Repísk do susednej obce Jurgov, ktorá je vzdialená asi hodinu chôdze. V teplých obdobiach na boso, aby neušpinili topánky. Pri kostole si umyli nohy v potoku a do chrámu už vošli pekne obutí. Bežnou obuvou boli v tom čase krpce zo súkna, nazývané „koucuny“, ktoré jej zhotovil otec. Ten dokázal ušiť i tradičné mužské nohavice – „portky“. Tie následne vyšívala jej mama, ktorá tiež vyrábala súkno a šila oblečenie. V celom okolí však bola známa najmä výrobou tradičných čepcov. Vďaka svojej zručnosti bývala často pozývaná na svadby ako svadobná mama, pričom čepiec, ktorý zhotovila, bol jej svadobným darom mladuche.

Škola, do ktorej rovnako chodili žiaci bosí, bola v tom čase na rozľahlých Repiskách len jedna a navštevovali ju deti zo všetkých troch potokov – Bryjovho, Grocholovho i Vojtičkovho. Bolo ich viac ako sto a zvládnuť ich musela jediná učiteľka. Helena sedem rokov navštevovala poľskú školu a po pripojení k Slovensku sa istý čas učila aj po slovensky.

Na vojnu si spomína letmo, najmä že sa veľmi bála, keď sa v obci strieľalo jej otec narukoval a bol na vojne štyri roky, ktoré sa mu podarilo prežiť bez fyzickej ujmy, no paradoxne keď sa vrátil, takmer dvakrát prišiel o život doma na Pavlíkoch.

Pri prechode frontu totiž vojaci brali ľudí na pomoc pri kopaní zákopov či iných prácach. Keď prišli na Pavlíky, ukryl sa. Z úkrytu však vyšiel priskoro a tak ho chytili. Na výstrahu mal byť zastrelený. Pred istou smrťou ho zachránila manželka Mária, ktorá vzala domáce jedlo a prosbami obmäkčila vojakov natoľko, že ho prepustili.

Ďalšou hrozbou po vojne bolo zase vyčíňanie rôznych ozbrojených bánd. Ogňovci prepadávali gazdovstvá, kradli kone, kravy, ošípané, oblečenie a fyzicky inzultovali obyvateľov kvôli ich slovenskej národnosti. Ondreja zbili tak, že takmer prišiel o život. Napriek tomu sa svojej slovenskej národnosti nikdy nevzdal a hrdo sa k nej hlásil. Keď sa zakladal Spolok Slovákov v Repiskách Bryjovom potoku stal sa jeho prvým predsedom.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Helena (vpravo) so synom Ondrejom na prvom sv. prijímaní

Avšak aj v čase vojny a tesne po nej boli i veselšie chvíle. Mladí chodili na páračky, zvané „prucky“, či trenie ľanu tzv. „trucky“, kde po práci bola vždy zábava. Na takejto zábave sa Helena zoznámila so svojim manželom Ondrejom Kaňom z Vojtičkovho potoka. V roku 1947 bola parádna svadba. Mladomanželov sprevádzali družbovia na koňoch s krásnymi pierkami. Svadby boli v tom čase výlučne v zime, keďže na Repiskách neboli poriadne cesty a len v zime sa mohli odviezť na saniach. Ondrej prišiel za manželkou na Pavlíky, kde spoločne gazdovali. Bol to dobrý a pracovitý manžel.

Hneď po svadbe však Helena vážne ochorela a vtedajšia medicína si s jej vodou v bruchu nevedela dať rady. Neexistoval v okolí doktor či liečiteľ, u ktorého by nehľadala pomoc. Nevyzeralo to vtedy veru najlepšie a málokto by veril, že sa dožije sto rokov. Napokon sa ju podarilo zachrániť vcelku kurióznym spôsobom. Lekári sa rozhodli pre nezvyčajný pokus s morskou svinkou, ktorej organizmus v niektorých reakciách pripomína ľudský. Zvieraťu najskôr privodili podobný zdravotný stav a hľadali spôsob, ako z tela odstrániť nahromadenú vodu. Keď sa im pokus

Helena zdedila po mame výtvarný talent a počas choroby vyšila tieto krásne podušky

podaril, rovnaký zákrok vykonali aj u Heleny. Riskantný postup vyšiel a práve vďaka nemu dostala druhú šancu na život. Následne sa však už musela šetriť a vyhýbať sa ťažkej práci. Ako pamiatku na tie časy má niekoľko vankúšov, ktoré v chorobe vlastnoručne vyšila. Nadanie pre ručné práce zdedila po svojej mame a okrem vyšívania neskôr aj plietla rukavice a ponožky, ktoré potom predávali na jarmoku v Novom Targu.

V manželstve Heleny a Ondreja Kaňovcov sa narodil jediný syn Ondrej. Ten sa v roku 1973 oženil s Helenou, ktorá rovnako pochádza zo slovenskej rodiny Michala a Heleny Kurčákovcov z Repísk Vojtičkovho potoka. – *Otcovi veľmi záležalo, aby sme si do občianskeho preukazu dali zapísať slovenskú národnosť*, spomína.

Svadba bola parádna a trvala štyri dni. Pred svadbou nevesta pracovala na Slovensku a potom sa presťahovala ku Kaňovcom na gazdovstvo, kde tak boli už dve Heleny. – *Keď dedo zakričal Helena, obe sme utekali*, hovorí s úsmevom. Ondrej bol pilčíkom v TANAPe na Slovensku a Helena tak ostala v novom domove na Pavlíkoch na gazdovstve. Postupne do ich rodiny pribudli tri deti – Danuta, ktorá dnes žije v Čiernej Hore, Marienka, ktorá býva v Repiskách Bryjovom potoku neďaleko našej krajanky Genovévy Jurgovianovej a najmladšia Hanka, ktorá býva s nimi na Pavlíkoch. Tá si našla manžela vo Veľkej Lipnici Murovanici a okrem dvoch pekných synov, majú aj päť krásnych čiernych koní, s ktorými vozia turistov na Morskom oku.

Parádna svadba Ondreja Kaňu ml. a Heleny, r. Kurčákovej

Keď mala Marienka 14 rokov ťažko ochorela a bola 4,5 mesiaca v nemocnici. Našťastie vyzdravela. V ten istý rok sa však v rodine udiala ďalšia tragédia, keď sa Ondrej Kaňa starší prevrátil na voze, nešťastne si udrel hlavu a poškodil si teliesko rovnováhy vo vnútornom uchu. Strávil v nemocnici pol roka, no vystrábil sa z toho a požil ešte ďalších päť rokov. Zomrel 73 ročný.

Všetky tri vnučky sa vydali a Helena tak má už sedem pravnukov a dokonca i jedného prapravnuka. Keďže sama bola jedináčikom a mala tiež len jedného syna, deťom sa veľmi potešila a svojim vnučkám s nimi ochotne pomáhala. V tomto smere sa mohli na ňu vždy spoľahnúť.

Helena Kaňová so svojimi pravnukmi

Na Pavlíkoch totiž človek rýchlo pochopí, že skutočné bohatstvo sa nemeria majetkom, ale ľuďmi, ktorí pri sebe stoja v dobrom i v zlom. Rodina Heleny Kaňovej drží spolu, pomáha si a svoj domov pod jedným z najvyšších zamagurských vrchov má úprimne rada, hoci život tu nikdy nebol jednoduchý.

Aj vďaka tomu môže dnes pani Helena prežívať svoju storočnicu obklopená láskou svojej rodiny. Pri pohľade na jej pokoj, úsmev má človek pocit, že práve toto je tajomstvo dlhovekosti a peknej staroby.

Pani Helena je taktiež dlhoročnou čitateľkou časopisu Život, ktorý stále číta aj vo svojich sto rokoch, a to bez okuliarov. Ďakujeme jej za zachovávanie svojich slovenských koreňov a k storočnici prajeme pevné zdravie, pokoj a veľa radostných chvíľ v kruhu blízkych! ■

S vďakou mame

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Daniela Radecka

Každoročne v máji je Deň matiek, ktorému venujeme pozornosť a nebolo tomu inak ani v Slovenskom dome v Kacvíne, kde sa deti v rámci tvorivých dielní venovali tvorbe darčekov pre svoje mamky, ktoré im neskôr s vďakou darovali pri príležitosti ich sviatku.

Tento rok prišli účastníci tvorivých dielní k záveru, že vytvoria pre svoje dráhe mamičky pekne vyzdobené poháre na sviečky a k tomu im upečú sladké mafinky. A s takýmto návrhom išli za vedúcou Danielou Radeckou, ktorá im návrhy schválila a pripravila suroviny na pečenie a tvorbu svietnikov. Prekvapila ich informácia o tom, že na Slovensku je Deň matiek v inom termíne než v Poľsku. Ako si deti všimli v poslednej dobe významnú úlohu zohrávajú druhotné suroviny, z ktorých vzniká veľa vecí. Najskôr zbierali použité poháre v domácnostiach, ktoré už doma nepotrebovali, aby ich neskôr využili pri tvorbe zaujímavých vecí, o. i. svietnikov. Poháre vyčistili, najskôr ich zdobili rozličnými vzormi, nakoniec do nich dali farebnú voňavú sôl do kúpeľa, goralky a iné ozdoby. Vrchnú časť pohára vyzdobili čipkou alebo farebnou stuhou, ktorú pripevnili lepidlom. Do takto šikovne vyhotovených svietnikov dali sviečky a naozaj vznikla veľmi pekná voňavá svieca, ktorá isto zohriala svojím teplom srdcia matiek. Snaha bola isto ocenená doma.

Na ďalších dielňach pokračovali v príprave darčekov a bolo to pečenie mafiniek, ktoré pod dohľadom vedúcej klubovne upiekli. Miešali, ukladali, pridali prísady, naliali do formičiek a až konečne dali cesto do vyhriatej rúry a pieklo sa. Popritom celý čas pozorovali, kedy už budú koláčiky krásne ružové a upečené. Dočkali sa a ešte len museli sa schladiť a mohli si baliť každý do vrecka a odniesť mamke. Samozrejme nejaký ten koláčik mali i v zálohe pre seba, aby si aj oni pochutili. Ako povedali mali výbornú zábavu a radosť z toho, že vyhotovili pre svoje mamky vlastnoručne darčeky ku ich sviatku. Zároveň sa naučili novým slovenským slovíčkam. Nikdy nechýba spev slovenských pesničiek, ktoré majú veľmi radi.

V rámci dielní deti majú aj aktivity vonku. Tentoraz si v areáli miestneho skanzenu zahrali spoločenské hry.

Keďže sa blížia prázdniny, už aj v Slovenskom dome vznikajú návrhy na prázdninové dielne pre deti. Zatiaľ nebudeme prezrádzať, čo sa chystá, ale vieme, že to bude isto zaujímavé, podporujúce oddych a zručnosť detí. ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

Sladký darček pre mamku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan

Básne, kvety, darčeky – to všetko spájame so sviatkom mám, ktorý je práve v máji. Mama je pre každého z nás tá jediná osoba, ktorá nám venuje lásku, starostlivosť a podporu každý deň. A to bezpodmienečne a bez ohľadu na to, ako sa správame, či sme dobrí, či niečo vystrájame. Jej náručie je pre nás otvorené a vie uľaviť i v radostí i v smútku, preto keď príde jej sviatok, chceme jej vyjadriť vďaku a vyčariť úsmev na jej tvári.

Tvorivé dielne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej sú navštevované viacerými deťmi a tie sa spolu s vedúcou Paulinou sa rozhodli pripraviť sladké darčeky pre mamičku. Ako môžeme presvedčiť z pripojených fotografií sladké darčeky nemusia byť len obyčajnou bonboniérou z obchodu. Deti vyhotovili vlastnoručne darčeky. Takýto dar nesie osobný odkaz a ukazuje, že sme si na jeho príprave

dali záležať. Pustili sa teda do tvorby darčekových krásnych srdc. Dostali k dispozícií polyuretánové srdcia, ktoré krásne vyzdobili, potom dookola pripevňovali rozličné sladkosti, čokoládky, pralinky, medovníky, skrátka to čo ich mamky majú najradšej. Práce okolo darčeka bolo veľa, ale deti mali dosť trpezlivosti, aby to zvládli. Okrem toho začali s tvorbou darčekových sladkých škatuliek s väčším časovým odstupom,

aby mali dosť priestoru na vyhotovenie. Keď už mali vyzdobený základ, naukladané sladkosti tak sa začali zamýšľať nad tým, aké želania tam chcú napísať. Každý tvoril vlastné. Pridávali ručne napísané odkazy v slovenskom a poľskom jazyku s poďakovaním za všetko, čo pre nich mamičky robia. Hotové sladké darčekové srdcia na Deň matiek venovali svojím mamičkám, ktoré si s dojatím a úsmevom na tvári zobrali do svojich rúk. Spríjemnili im takto deň a pripomenuli ako veľmi ich majú radi. Naučili sa, že najväčšiu hodnotu má pozornosť, láskavosť a čas strávený spolu. Všetkým mamkám – naším čitateľkám – prajú účastníci tvorivých dielní veľa zdravia, lásky a duševnej pohody.

Chod CSK v Novej Belej je čiastočne hradený z grantu z Ministerstva vnútra a administratívy PR (poľ. MSWiA). ■

ffb92f6e3a

Hrdý Slovák z Jablonky-Borov

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Adriana Cieluch, M. Majeriková-Molitoris

Medzi obcami Chyžné a Jablonka sa nachádza miestna časť Jablonka Bory. Kedysi močaristé a rašelinové rovne zarastené vzácnym druhom borovice rašelinnej, od ktorej dostali názov, dnes prekypujú čulým životom. Sú samostatnou obcou s vlastnou farnosťou, školou a rodinnými domami, medzi ktorými čnie i dom krajana Alojza Harkabúzika. Postavil ho vlastnými rukami pre svoju rodinu, s ktorou ho spoločne obýva. Počas jedného pekného májového dňa sme si spolu zaspomínali na jeho život a udalosti, ktoré ho ním sprevádzali.

Alojz sa narodil 10. januára 1930 v Jablonke v slovenskej rodine Jána Harkabuzika a Jany, rodenej Albertušákovej. Teda vlastne trochu skôr, už na Troch kráľov, ale kvôli veľkej zime a mrazom sa so zápisom do matriky oneskorili, a tak má vo všetkých dokumentoch zapísaný tento dátum.

Mal deväť súrodencov, pričom z chlapcov bol najstarší. Od malička tak musel pomáhať na gazdovstve a privyrábať si službou u iných gazdov ako pastier. V tom čase bola na Orave veľká bieda. Ľudia chodili a pracovali bosí alebo v krpcoch. Topánky si šetrili na významné príležitosti, napríklad do kostola. No ani tam nešli obuť. Svoj poklad si niesli na ramene a až pred kostolom si ho dali na nohy.

Do školy kvôli výpomoci nastúpil neskôr, až ako osemročný, pričom tabuľku na písanie zdedil po svojom otcovi ešte z čias Rakúsko-Uhorska. Detí bolo veľmi veľa a v poľskej škole ich učila učiteľka Bogumila Kornecka.

Potom vypukla vojna. Veľmi živo si spomína na prechod frontu, kedy do Jablonky vkročili nemeckí vojaci. Keďže poľské vojská neostali brániť Oravu k priamym stretom nedošlo. Len nad Hustými domami niekto vystrelil na nemecké lietadlo. Odpoveďou bola paľba z dela, čoho dôsledkom bolo spálenie niekoľkých domov.

Jedným z dôsledkov vypuknutia vojny bolo, že Orava bola pripojená späť k Slovensku. Veľa vecí sa v tom čase zmenilo. Ako Slováci mohli navštevovať slovenskú školu, v ktorej učili slovenskí učitelia Ján Havran a Anna Mikulcová. Výchova bola veľmi prísna, ale deti boli slušne vychované a vážili si starších. Dnes je to úplne ináč a Alojz v tom vidí jednu z hlavných príčin súčasného úpadku spoločnosti.

Svadobná fotografia Alojza a Márie

Mária a Alojz Harkabuzikovci

Podobne ako veľa jeho vrstovníkov však nakoniec povinnú školskú dochádzku neukončil, keďže po vojne slovenských učiteľov vypovedali a do poľskej školy ich rodičia odmietali posielať. A keď bolo koncom štyridsiatych rokov minulého storočia znovu obnovené slovenské školstvo, zarábal si už na vlastné živobytie.

Alojz v kruhu krajanov počas oblátkového stretnutia

Pekne si spomína aj na slovenského kňaza, ktorý tu pôsobil v čase pripojenia ku Slovensku. Ak bol človek biedny nežiadal od neho peniaze a od chudobnej rodiny nevyberal ani poplatky za pohreb. Ďalším dobrým kňazom, ktorého počas svojho života v Jablonke zažil bol Pavol Kubani, ktorý tu pôsobil v 90-tych rokoch minulého storočia.

Vráťme sa však na koniec vojny, do januára 1945, kedy cez Oravu prechádzal front druhý raz. Tentokrát boli obyvatelia vojnovými udalosťami postihnutí viac. Vojaci, ale aj rôzni banditi, ktorí využívali situáciu, zaberali obyvateľom kone, kravy, prasatá, sliepky, jedlo, či oblečenie. Oravci sa museli tiež podieľať na kopaní zákopov, najskôr pre nemeckých, a následne aj pre ruských vojakov. Alojz si spomína

eprasa.pl ffb92f6e3a

ako 15-ročný kopal celú noc tvrdú, zamrznutú zem. Front tu stál deväť týždňov a Jablončanov nakoniec evakuovali do Orávky. On však ďalej ostal v rodnej obci, vzhľadom na to, že ho vybrali ako pomocníka v poľnej kuchyni ruských vojakov, keďže sa rýchlo naučil rôzne ruské slová a dokázal s nimi komunikovať.

Po prechode frontu a pripojení hornej Oravy k Poľsku v máji 1945 bola situácia ďalej veľmi ťažká. Na Orave vyčíňali rôzne bandy, ktoré často v porozumení s novou štátnou správou, okrádali miestnych obyvateľov. Nechýbalo ani násilie a prenasledovanie, a tak sa mnohí rozhodli, niektorí dobrovoľne a iní z donútenia, odísť do vtedajšieho Československa.

Alojz ako vojak

Jeho sestra sa napríklad usadila v Čechách. Alojz rovnako prešiel hranicu na čierno cez lesy do Trstenej. Bolo to 15. marca 1947. Tu mu pomohol istý Ďurčák zo Zubrice, ktorý mu našiel pracovné miesto v Galante, kde pomáhal pri poľnohospodárskych prácach. Keďže voly pri oraní nerozumeli po slovensky, naučil sa niečo aj z maďarského jazyka.

Po roku sa vrátil späť do Jablonky. – *Peňazí nebolo a ľudia sa ratovali ako vedeli*, spomína Alojz. Napríklad aj prenášaním tovaru cez hranicu, ktorý od nich kupovali dokonca i poľskí vojaci. – *Ty máš tovar, ja mám kupca*, povedal mu raz na trhu známy. Doviedol ho na miesto, kde stál vojak v poľskej uniforme. Zľakol sa, že ho zatkne, ale nič také sa nestalo. Zobral si tovar, zaplatil a odišiel.

Pri jednej takejto ceste cez hranicu ho chytili slovenskí pohraničníci v Liesku. Dva dni bol zatknutý a potom ho prepustili. Dodnes nevie, kto mu pomohol, ale myslí si, že to bol bývalý starosta Jablonky Ignác Gajniak, ktorý sa usadil v Trstenej. Keďže prenášanie tovaru bolo čoraz nebezpečnejšie, a niektorí dokonca pri tom prišli aj o život, rozhodol sa, že takto si privyrábať viac nebude.

Začiatkom päťdesiatych rokov absolvoval neďaleko Szczecinku vojenskú službu. Po návrate sa zblížil so svojou budúcou nevestou Máriou Novákovou, ktorá bývala neďaleko v susedstve. Bola o 6 rokov mladšia, a vôbec šestky ju sprevádzali od narodenia – narodila sa totiž 6.6.1936. Zoznámili sa na páračkách. V roku 1962 bola svadba a následne Alojz odišiel do Ameriky, aby zarobil. Keď sa vrátil kúpili pole a postavili dom.

– *Robil som ako kôň*, hovorí Alojz. Vypomáhal v miestnej pekárni, pracoval v Novom Targu a neskôr aj v českom Bohumíne. Sám si vyrobil tehly na stavbu domu, sám ho vymuroval o potom, keď sa mu podarilo konečne zohnať vápno, aj omietol. Najskôr si zariadili len jednu malú komôrku, v ktorej bývali, a dom budovali postupne.

V manželstve sa im narodili dve deti. Dcéra Boguslava Cieluchová je vydatá v Amerike a syn Richard sa oženil v Jablonke, pričom býva so svojou rodinou v rodnom dome na nadstavenom pochodí. Alojz a Mária majú dnes už 5 vnukov a 6 pravnukov.

Postupom času začali Harkabuzikovci svoje hospodárstvo rozširovať i modernizovať. Mali dve jalovice, hydinu a kúpili si kosačku, traktor, kopačku, mláťačku i iné stroje, ktoré im uľahčovali prácu. – *A všetko to vyšlo nazmar*, hovorí so smútkom v očiach Alojz. Dnes sa už totiž neoplatí gazdovať, veď všetko sa dá kúpiť v obchode. Ešte donedávna sadil s vnukom z Lipnice zemiaky, ale aj od toho už upustili. – *Mám ešte jednu kuru*, dodáva s úsmevom. Sliepka má už sedem rokov, vajíčka nenesie a vlastne sa stala už takým domácim miláčikom.

O všetkých starostiach i radostiach sa rozprávame po slovensky. Alojzov otec bol jedným zo zakladateľov nášho slovenského spolku a on je tiež hrdý Slovák. Nechýba na žiadnom slovenskom podujatí na Orave, pričom je nositeľom Zlatej medaily za zásluhy pre Spolok Slovákov v Poľsku. – *Celý život som bol Slovákom*, pritakáva a ukazuje mi slovenskú modlitebnú knihu, z ktorej sa každé ráno modlí. Na polici sa nachádzajú aj všetky čísla Života, ba i slovenské knihy z nášho vydavateľstva. – *Všetky som prečítal*, hovorí. Rozprávame sa taktiež o výstavbe slovenského domu v Jablonke, ktorú Alojz aj podporil a dúfa, že dokáže revitalizovať činnosť Slovákov

Alojz Harkabuzik počas preberania Zlatej medaily za zásluhy pre Spolok Slovákov v Poľsku

na Orave. Bol by tiež rád, aby sa vrátila slovenská omša na 8:00 hodinu ráno a slovenčina do škôl i lýcea, ktoré zakladali miestni Slováci.

Život Alojza Harkabúzika je obrazom jednej generácie oravských Slovákov – generácie, ktorá vyrastala v biede, prežila vojnu, zmeny hraníc, neistotu i tvrdú prácu, no napriek všetkému si dokázala zachovať svoju vieru, jazyk a identitu. V jeho spomienkach sa prelína osobný príbeh s dejinami celej hornej Oravy. Hoci dnešný svet sa podľa neho zmenil na nepoznanie, v jeho slovách cítiť pokoru, pracovitosť a hlboký vzťah k rodnému kraju.

Dom, ktorý vlastnými rukami postavil v Jablonke Boroch, nestojí len na pevných základoch tehál a malty, ale aj na hodnotách, ktorým ostal verný celý život. A práve vďaka takýmto ľuďom sa slovenský život na Orave dodnes nestratil. ■

Pohľad na Jablonku

eprasa.pl/fb92f6e3a

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

STAVEBNÉ PRVKY SVIATKU

Slávnosť Božieho tela – štvrtok 4. júna 2026

Biblické súradnice: Dt 8,2-3. 14-16; Ž 147; 1Kor 10,16-17; Jn 6,51-58

Uvedenie do evanjelia sviatku: Sú dva stavebné prvky sviatku Božieho tela: (1) Stáť pred Pánom: v kresťanskom staroveku bol v meste iba jeden biskup a jeden oltár: „pred Pánom“ stál aristokrat vedľa otroka, filozof veľa negramotného, hriešnik vedľa askétu. Bránili sa tomuto, ale potrebovali sa naučiť „prekračovať hranice“ vlastnej obmedzenosti. (2) Keď sa postavili „titulárne kostoly“, bolo zavedené „statio“: biskup Ríma slúžil omšu vždy v inom titulárnom kostole a veriaci putovali za ním zo svojho kostola procesiou (=chodenie s Pánom a za Pánom ako putovanie). Slávnosť Božieho tela nadväzuje na túto myšlienku. Je to nová interpretácia Exodu do prisľúbenej krajiny.

POĎ ZA MNOU

10. nedeľa v cezročnom období – 7. júna 2026

Biblické súradnice: Oz 6,3-6; Ž 50; Rim 4,18-25; Mt 9,9-13

Uvedenie do nedeľného evanjelia: „Poď za mnou“, je to Ježišova výzva, ktorá vyžaduje odpoveď. Môžeme ju slobodne prijať, ale i odmietnuť.

TEOLÓGIA SRDCA

Slávnosť Božského Srdca – piatok 12. júna 2026

Biblické súradnice: Dt 7,6-11; Ž 103; 1Jn 4,7-16; Mt 11,25-30

Uvedenie do evanjelia sviatku: Zdá sa, že v pokoncilovej liturgickej obnove sa „teológia srdca“ vyjadrená aj zbožnosťou k Ježišovmu srdcu dostala do krízy. Bola to teológia vygenerovaná stredovekou ľudovou (pašiovou) pocitovou nábožnosťou, zážitkovou zbožnosťou. Jej nevýhodou je nestálosť a dočasnosť, ale nemožno ju marginalizovať. Jej úlohu prevzala „teológia milosrdenstva“ (W. Kasper) a prax charizmatických hnutí.

BIBLICKÝ OBRAZ PASTIERA

11. nedeľa v cezročnom období – 14. júna 2026

Biblické súradnice: Ex 19,2-6; Ž 100; Rim 5,6-11; Mt 9,36-10,8

Uvedenie do nedeľného evanjelia: „(Ježiš) sa zľutoval... lebo boli ako ovce bez pastiera“. Ak povieme „kňaz“ (lat. sacerdos), zdôrazňujeme jeho kultovú úlohu. Ak ho nazveme „presbyter“, zdôrazňujeme jeho vodcovskú a organizačnú úlohu. Iní teológovia sa pokúsili o kompromis a nazývajú ho „pastierom“. Premýšľajme a dajme mu svoj názov my: za koho ho pokladáte vy? Za „otca“? Za „duchovného“?

NEBOJTE SA

12. nedeľa v cezročnom období – 21. júna 2026

Biblické súradnice: Jer 20,10-13; Ž 69; Rim 5,12-15; Mt 10,26-33

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Evanjelium sa rozprestiera v dvoch protichodných rovinách: koho sa báť a koho nebáť, sme cennejší ako mnoho vrabcov, vyznať alebo nevyznať Krista pred ľuďmi? Odporúčanie Ježiša je jasné, nie je však jasná naša obava a naša odvaha. Často nám odvaha chýba.

SPOR O MENO

Streda – 24. júna 2026

Biblické súradnice: Iz 49,1-6; Ž 139; Sk 13,22-26; Lk 1,57-66.80

Uvedenie do evanjelia sviatku: Obsahom evanjelia je „spor o meno“: bude sa volať Zachariáš po otcovi alebo Ján? Banálny spor, že? Ale je to skôr spor o budúcnosť malého chlapca. A z popudu Boha rozhodli o mene rodičia. Áno, rodičia s božou pomocou rozhodujú vo veľkej miere o budúcnosti svojich detí.

KTO JE MA HODEN?

13. nedeľa v cezročnom období – 28. júna 2026

Biblické súradnice: 2Kr 4,8-12. 14-16; Ž 89; Rim 6,3-4. 8-11; Mt 10,37-42

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Ježišove požiadavky sú radikálne. Žiada milovať seba viac než otca a matku, syna a dcéru. Inak, nie si ho hoden. Kto chce žiť bez kríža, nie je ho hoden. Ale my ľudia máme radšej mäkšie kresťanstvo, až zmäkčilé kresťanstvo. Čo s tým?

PETER A PAVOL

Pondelok – 29. júna 2026

Biblické súradnice: Sk 12,1-11; Ž 34; 2Tim 4,6-8. 17-18; Mt 16,13-19.

Uvedenie do evanjelia sviatku: Evanjelium dnešného sviatku zdôrazňuje úlohu apoštola Petra. Pavol ostáva trochu v úzadí. Rozumieme, prečo je to tak. Napriek tomu, úloha a pôsobenie apoštola Pavla bolo veľké s obrovským nasadením. Dodnes ho niektorí považujú za druhého zakladateľa kresťanstva. Bol to skvelý Kristov apoštol. ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

Spomienka na vdp. Šebastiána Košúta

„Dobrý boj som bojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval." (2 Tim 4, 7)

Tieto slová výstižné hovoria o živote, pastorácii a neľahkých životných rozhodnutiach nedávno zosnulého krajana vdp. Šebastiána Košúta, rodáka z Čiernej Hory, ktorý svoje rodisko i slovenské povedomie nosil hlboko v srdci. Krajania mali viaceré príležitosti presvedčiť sa o jeho dobrosrdečnosti i modlitebnej podpore či už doma, na Slovensku alebo v Taliansku, kde dlhú dobu pôsobil. Bol mužom veľkej viery a dobrého srdca ako o ňom napísal Matej Mindár, a to sme pociťovali i my rodáci. Pri stretnutiach s ním sa krajania mohli vyžalovať aj oduševniť jeho úprimnou povahou, adekvátnym prístupom k predkladaným problémovým otázkam, dobrou radou a spoločnou modlitbou. Nejedna krajanská púť smerovala cez taliansku farnosť, v ktorej bol farárom a kde vždy s radosťou uvítal rodákov, ale i na Slovensku v Dolnom Ohaji. Nakoľko mal možnosť, prichádzal i do svojho rodiska Čiernej Hory, kde v kruhu rodiny, bývalých kamarátov či spolužiakov s úsmevom spomínal na spoločné uplynulé roky a slúžil bohoslužby.

Posledná rozlúčka so zosnulým v kostole v Dolnom Ohaji

Smutná správa o jeho odchode do večnosti v 61. roku kňazstva a vo veku 84 rokov prišla k nám do redakcie 10. apríla 2026. Bol rímskokatolíckym kňazom, príslušníkom opozície v socialistickom Poľsku a spolupracovníkom podzemnej cirkvi na Slovensku. Patril do radu dlhoročných a verných čitateľov nášho časopisu.

Nebohý vdp. Šebastián Košút sa narodil 16. novembra 1941 v slovenskej rodine Andreja a Heleny rodenej Silanovej, v Čiernej Hore. Mal piatich súrodencov. Navštevoval slovenskú základnú školu v Jurgove. Neskôr študoval na slovenskom lýceu v Jablonke, kde sa dostal do kontaktu s ďalšími krajanmi zo spišských a oravských obcí. Tam sa spriatelil s neskorším kňazom a priateľom vdp. Dominikom Kaľatom, s ktorým spolu išli študovať do kňazského seminára do Varšavy. Zvolili si Varšavu, lebo si boli vedomí, že v blízkom Krakove budú musieť čeliť národnostným narážkam spojeným s ich slovenským povedomím. Po kňazskej vysviacke v roku 1961 začal pôsobiť vo farnosti v Piastowe. Počas svojho pôsobenia v Piastowe spolupracoval s protikomunistickou organizáciou Ruch. Viedol jej archív a poskytoval priestory fary pre tlač samizdatového časopisu Biuletyn. Dňa 20. júna 1970 ho tajná polícia zatkla, ale 9. apríla 1971 bez súdneho procesu prepustila. Neskôr pôsobil vo varšavskej farnosti, kde mal na starosti Slovákov. V tomto období spolupracoval s podzemnou cirkvou na Slovensku. Organizoval presun náboženskej literatúry zo Západu a Poľska cez Babiu horu na Slovensko. Po zvolení Jana Pavla II. prenasledovanie cirkvi v Poľsku poľavilo a v roku 1980 dostal víza na dočasné vycestovanie do Talianska. V Ríme sa stal sekretárom slovenského exilového biskupa Pavla Hnilicu a kaplánom najväčšieho talianskeho tábora pre žiadateľov o azyl v Latine. Tam prichádzal medzi slovenských, českých i poľských emigrantov, ochotne počúval ich príbehy a pomáhal im nadväzovať kontakty v zahraničí. Po roku 1989 pôsobil vo farnosti Marano Equo neďaleko Ríma, kde ubytovával Slovákov. Boli to roky naplnené pastoráciou, príbehmi ľudí v núdzových životných situáciách, ktorým sa snažil pomáhať ako vedel. Nikdy však nezabúdal na rodisko a krajanov a živo sa zaujímal o ich postavenie a náboženskú situáciu. Bol v kontakte so slovenskými exilovými biskupmi. Veľmi ho potešil fakt, že ich úsilie neupadlo celkom do zabudnutia a vznikli publikácie sprítomňujúce ucelený obraz ich neľahkých životných osudov zasvätených službe Bohu i blížnym v ťažkých spoločensko-politických reáliách. Jednou z nich bola kniha venovaná Mons. Dominikovi Kalatovi, rodákovi z Novej Belej z pera vdp. M. Válku. Napokon vyjadril i svoje potešenie z faktu, že snažením Spolku Slovákov v Poľsku bola v roku 2025 na Centre slovenskej kultúry v Novej Belej odhalená pamätná tabuľa významnému rodákovi, Slovákovi, učencovi a katolíckemu biskupovi podzemnej cirkvi na Slovensku i v celom slovenskom zahraničí.

Zosnulý kňaz Šebastián bol za svoju činnosť ocenený vysokými štátnymi vyznamenaniami v Poľsku i na Slovensku. Prezident Poľskej republiky Bronislaw Komorowski mu 14. decembra 2013 v Ríme odovzdal vysoké štátne vyznamenanie Dôstojníckeho kríža Rádu obrodenia Poľska za jeho mimoriadny prínos k demokratickým zmenám v Poľsku a v roku 2024 od prezidenta Andrzeja Dudu dostal štátne vyznamenanie Kríž slobody a solidarity. Zasa dňa 17. novembra 2018 prevzal vdp. Košút od prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku ocenenie za jeho protikomunistickú činnosť. Nadácia Pro Patria mu v roku 2023 udelila svoju výročnú striebornú medailu.

Pocit slovenskosti vždy hrial jeho srdce, preto sa v roku 2014 vrátil na Slovensko a dožil v Dome seniorov v obci Dolný Ohaj, odkiaľ neraz cestoval medzi svojich rodákov. Na poslednej rozlúčke 15. apríla ho okrem spolubratov v kňazstve, rehoľníkov, sprevádzali veriaci, rodina z Čiernej Hory i Jurgova, krajania z ďalších spišských obcí, ale aj mnohí ďalší ľudia, s ktorými sa dostal do styku počas svojej životnej púte. Venujme mu tichú modlitbu a spomienku. Nech odpočíva v pokoji! (aj, foto: A. Šoltýsová) ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

Mýtus „boja o poľskú Oravu“ vo svetle prameňov – selektívna pamäť a historická realita II.

autor | Ľudomír Molitoris

Do Pohotovostného oddielu Hlinkovej gardy v Jablonke patrili dobrovoľníci z Jablonky, Rabčíc, Zubrohlavy, Klina, Chyžného, Zubrice a Veľkej Lipnice, ktorí zasahovali najmä v Hornej Zubrici, kde poľskí partizáni ešte pred vznikom tohto oddielu vykonali mnohé lúpeže – krádeže odevov a 93 kusov dobytka. Po vytvorení pohotovostného oddielu tieto krádeže ustali[1] a partizáni sa stiahli. Veliteľom tohto oddielu bol Ján Šaliga. D. Golik lúpežné aktivity týchto poľských partizánov pomenúva veľmi vznešene, pričom tvrdí, že *„poľské partizánske oddiely mohli využívať územie Slovenska, vrátane poľských okupovaných území, ako priestor na zásobovanie – potravinami, ako aj zbraňami a výstrojom“*.[2] Tým sa teda obyčajné rabovanie, okrádanie a prenasledovanie slovenského civilného obyvateľstva stalo činnosťou hodnou chvály, keďže *„rekvizície majetku“* sa mali týkať *„slovenských hospodárov obzvlášť protipoľsky naladených“*.

Okrádanie civilného obyvateľstva spojené s xenofóbnym násilím autor považuje takmer za zlučiteľné s poľským štátnym záujmom na tomto území, *„za boj za poľskosť“*. Rozlišuje teda dva druhy krádeží: *„patriotickú“*, vykonávanú poľskými partizánmi, zatiaľ čo tie isté skutky – krádeže páchané inými obyvateľmi okolitých poľských dedín – označuje za *„banditizmus“*, ktorý sa stal *„skutočnou pohromou“* poľsko-slovenského pohraničia, keďže títo okrádali tak *„Poliakov, ako aj Slovákov, pričom časť týchto „akcií“ vykonávali aj „na účet“ lesných oddielov AK“*.[3]

Dawid Golik sa však nezmieňuje o tom, že Pohotovostný oddiel Hlinkovej gardy v Jablonke zanikol v prvých mesiacoch roku 1945, spolu s príchodom fronty, pričom jeho členovia posilnili partizánske oddiely a počas januárovej ofenzívy už bojovali na strane postupujúcich víťazných síl.[4]

Autor článku „Walka o Polską Orawę“ sa vo svojej snahe o jednostranný výklad dejín hornej Oravy v rokoch 1939 – 1945 nezmieňuje ani o tom, že s poľským podzemím na oravských územiach inkorporovaných do Slovenska spolupracovalo viacero príslušníkov slovenskej štátnej správy, ani o tom, že na pomoci poľskému odboju sa – okrem vyššie uvedených osôb – podieľal aj ďalší vysoký úradník vtedajšej slovenskej štátnej administratívy Ján Klinovský, syn Márie Janovjakovej z Veľkej Lipnice, ktorý bol v roku 2022 posmrtne vyznamenaný prezidentom Andrzejom Dudom medailou *Virtus et Fraternitas*.[5]

Keď II. Poľská republika bola obsadená Nemcami, Klinovský pomáhal Poliakom. V roku 1939 zastával prestížnu funkciu riaditeľa slovenskej spoločnosti – hlavného vývozcu obilia v krajine. Hoci patril k establišmentu Slovenskej republiky, závislej od Tretej ríše, Klinovský odmietol spoluprácu s Nemcami. Už na začiatku vojny využil svoje postavenie na dosiahnutie prepustenia Poliakov zatknutých na Slovensku. Rýchlo nadviazal kontakt s rozvíjajúcim sa odbojovým hnutím v Poľsku a v strednej Európe. Počas služobných ciest do Švajčiarska prevážal poštu z Delegatúry poľskej vlády vo Varšave na poľské diplomatické zastúpenie v Berne, odkiaľ ju vyslanec Aleksander Ładoś diplomatickými kanálmi odosielal do Londýna. Klinovský preberal aj korešpondenciu miestnej bunky poľského podzemia v Budapešti a prevážal ju do Bratislavy. Jeho činnosť upútala pozornosť Nemcov, ktorí zvažovali jeho sledovanie pre podozrivé stretnutia počas zahraničných služobných ciest. Napriek neustálemu riziku udania Klinovský naďalej pôsobil ako kuriér a spolupodieľal sa na organizovaní prepravy poľských občanov cez Slovensko. Je vhodné o tom hovoriť, pretože vtedajšia situácia na poľsko-slovenskom pohraničí nebola čiernobiela, čo výstižne potvrdzuje aj svedectvo Andrzeja Wojdyłu.

Ján Klinovský s koreňmi vo Veľkej Lipnici pomáhal poľskému odboju

Autor článku si však nevšíma ani ďalší veľmi dôležitý fakt, a to, že vtedajší obyvatelia Oravy po skončení druhej svetovej vojny v rozhodnej väčšine nechceli patriť k Poľsku. Dali to jednoznačne najavo počas demonštrácie proti pričleneniu ich obcí k Poľsku, ktorá sa konala v Jablonke 20. mája 1945, v deň odovzdania inkorporovaných území Spiša a Oravy Poľsku orgánmi znovuzrodenej Československej republiky. Na demonštrácii v Jablonke sa zúčastnilo približne 3 000 osôb, pričom Jablonka mala v tom čase 2 700 obyvateľov. V ten istý deň, po podpísaní *Protokolu spísaného 20. mája 1946 v Trstenej o dohode týkajúcej sa opätovného určenia hraníc medzi Slovenskom a Poľskou repub-*

[1] HRUBOŇ, Anton: Pohotovostné oddiely..., s. 170-173.
[2] GOLIK, Dawid: „Walka o Polską Orawę“..., s. 6.
[3] GOLIK, Dawid: „Walka o Polską Orawę“..., s. 6.
[4] HRUBOŇ, Anton: Pohotovostné oddiely..., s. 175.

[5] Ján Klinovský (1905–1944) – Slovenský politik, odporca spolupráce s Treťou ríšou, po vypuknutí vojny zachraňoval Poliakov zatknutých na Slovensku a pomáhal pri preprave utečencov z okupovaného Poľska. Dostupné na: https://www.gov.pl/web/kultura/gala-wreczenia-medali-virtus-et-fraternitas-2022 [22.09.2025]; https://instytutpileckiego.pl/en/medal/odznaczeni/jan-klinovsky [22.09.2025]

eprasa.pl ffb92f6e3a

likou podľa stavu spred mníchovského rozhodnutia, Československo stiahlo svojich úradníkov a ozbrojené zložky z území severného Spiša a časti hornej Oravy.[6] Stalo sa tak na základe uznesenia československej vlády v Košiciach z 5. mája 1945, keďže nové československé orgány chceli čo najrýchlejšie upevniť svoju moc na Tešínsku, ktoré malo pre nie prioritný význam.[7] Československú stranu vtedy zastupoval podpredseda Slovenskej národnej rady major Milan Polák, zatiaľ čo poľskú stranu predseda Okresnej národnej rady v Novom Targu Leon Leja.

Pre slovenské obyvateľstvo týchto území sa vtedy začalo jedno z najťažších období v ich dejinách, keďže orgány Starostovstva v Novom Targu nemali v úmysle rešpektovať ich národné práva a svoje úradovanie začali príkazom na vysťahovanie slovenských učiteľov, ktorý vydali už 15. júna 1945. Tým v praxi odštartovali likvidáciu slovenského základného školstva, ako aj nižšej strednej školy v Jablonke, tzv. meštianky. Na žiadosť oravských Slovákov o zachovanie tohto školstva, podpísanú všetkými miestnymi národnými radami oravských obcí pripojených k Poľsku, z 27. júna 1945, orgány nijako nereagovali.[8] Slovenské národné rady, ktoré v tom čase reprezentovali vôľu 98 % všetkých obyvateľov Oravy, následne vytvorili celooravskú Národnú radu odtrhnutých obcí so sídlom v Jablonke, na ktorej čelo bola zvolená rodáčka z Jablonky Ludmila Verčeková. Táto organizácia formulovala celý rad požiadaviek v oblasti menšinových národnostných práv, ktoré nové orgány v Novom Targu – nadväzujúc na politiku medzivojnového obdobia – nemali v úmysle rešpektovať. Namiesto toho pristúpili k silovým opatreniam, sprevádzaným uplatňovaním priamych donucovacích prostriedkov, podporeného neobratnými zásahmi poľskej milície vyslanej do Podvlka na základe príkazu novotarského starostu Karola Chlipału z 28. júna 1945. Tieto kroky vyústili do tragického epilógu. Postupy orgánov v Novom Targu podrobne analyzoval krakovský historik Leszek Gorycki[9] na základe archívnych materiálov zhromaždených v Archíve IPN v Krakove. Je škoda, že sa s nimi neoboznámil Dawid Golik, pracovník IPN v Krakove.[10]

Postup príslušníkov Občianskej milície (*Milicja Obywatelska*, ďalej MO) a tzv. ľudového náboru, ktorým vtedajší okresný veliteľ MO v Novom Targu Aleksander Karaś posilnil jej stavy, a ktorí boli do 2. júla 1945 vyslaní do Podvlku, vykazoval závažné pochybenia. Príslušníci poľskej MO prišli na Oravu pod velením čatára Józefa Wronu[11] z Rabky tromi nákladnými automobilmi v počte približne 30 mužov.[12] Zo správy poľskej medzirezortnej komisie, zriadenej neskôr na preskúmanie udalostí, ktoré sa odohrali 2. a 4. júla 1945 v obciach Podvlk a Jablonka, vyplýva, že čatár Józef Wrona vošiel 2. júla 1945 do Podvlku tromi vozidlami a bez odporu odzbrojil stanicu miestnej slovenskej milície, sídliacej v jednej z miestnych škôl, ktorá však – ako zistil Leszek Gorycki – nebola ozbrojená.[13] Poľská MO ponechala na tomto stanovisku šesťčlennú posádku a následne zaútočila na miestny farský úrad, ktorý vyrabovala.

Milicionári fyzicky napadli gazdinú miestneho kňaza a násilím so sebou odviedli obľúbeného podvlčianského farára Pavla Sobka, čo sa im neskôr stalo osudným vzhľadom na jeho postavenie v obci, ako aj na vzťah miestnych veriacich k duchovnej autorite. Po prepadnutí fary začali príslušníci okresnej jednotky MO v Novom Targu za použitia násilia rabovať obec, zbili a okradli miestneho obchodníka Antona Mastelu a následne sa vydali do Jablonky.

Po ceste v Orávke odzbrojili troch slovenských milicionárov a správali sa podobne ako v Podvlku. Na ceste do Jablonky zobrali dvom miestnym obyvateľom bicykle i peniaze a zároveň sa im vyhrážali, že za každého zabitého Poliaka zabijú tridsať Slovákov. V Jablonke došlo k prestrelke, po ktorej sa slovenská milícia rozptýlila a štyria jej príslušníci boli zadržaní. Následne poľskí milicionári vyrabovali stanicu milície a kanceláriu Miestnej národnej rady v Jablonke, kde zadržali jej predsedu a Karola Šperláka. Odniesli si aj bicykel slovenského učiteľa Miloša Borského a z domov miestnych obyvateľov kradli topánky, hodinky a odevy. Keďže sa v Jablonke nachádzalo veliteľstvo sovietskej pohraničnej stráže, tá – po upozornení Slovákmi – zasiahla a začala incident riešiť. Nariadila poľským milicionárom prepustiť zadržaných, *„prepustiť aj kňaza, vrátiť zhabané veci a im samotným prikázala vrátiť sa späť“*.[14] Po tejto udalosti sa poľskí milicionári vrátili do Podvlka, kde pokračovali v terorizovaní obyvateľstva.[15] Približne o štvrtej hodine popoludní 2. júla 1945 sa asi tridsať obyvateľov Podvlka, nespokojných s únosom Stanislava Lacha, Stefana Chowańca, Franciszka Bywalca a Stefana Jagi, ako aj farára Pavla Sobka, a s ďalšími incidentmi, zhromaždilo pred nedávno zriadenou stanicou poľskej MO v Podvlku, aby sa dozvedeli o osude zadržaných a kňaza. Počas tohto zhromaždenia sa udial ďalší incident, poľskí milicionári zadržali

[6] KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie w latach 1945-1957.* Kraków : Spolok Slovákov v Poľsku, 2002, s. 12.

[7] KWIEK, Julian: *Żydzi, Łemkowie…,* s. 258.

[8] MOLITORIS, Ľudomír: Społeczne uwarunkowania powstania Towarzystwa Czechów i Słowaków w Polsce na Spiszu i Orawie. In: L. Molitoris (ed.) *Almanach Słowacy w Polsce VIII*, Kraków : Spolok Slovákov v Poľsku, 2001, s. 174-180.

[9] GORYCKI, Leszek: Słowackie powstanie czy zbrojny opór? Wydarzenia na terenie Podwilka w lipcu 1945 r. In: M. Majeriková-Molitoris (ed.) *Almanach Słowacy w Polsce XVI*, Kraków : Spolok Slovákov v Poľsku, 2015, s. 189-208.

[10] Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Oddział IPN w Krakowie (dalej IPN Kraków), sygnatura akt IPN Kr_0_125_182_t. II.

[11] Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči (ďalej ŠA ZA Bytča), f. Komitet utečencov, Národná rada 1945–1947, Zarządzenie Powiatowego Komendanta MO ppor. Karasia, šk. 6.

[12] Veľkosť tejto jednotky sa odhaduje rôzne: 30, 60 alebo dokonca 70 a 80 ľudí. IPN Kraków, sygnatura akt IPN Kr_0_125_182_t. II, k 49. Protokół przesłuchania świadka Stopy Józefa, Nowy Targ 13. VII 1945 r.

[13] IPN Kraków, sygnatura akt IPN Kr_0_125_182_t. II, k. 16.

[14] *„zwolnić księdza, zabrane rzeczy zwrócić, a im samym wracać z powrotem”* IPN Kraków, sygnatura akt IPN Kr_0_125_182_t. II, k. 32-34…..Protokół przesłuchania świadka Aleksandra Karasia, Nowy Targ, dnia 14 VII 1945 r.

[15] Archiv Ministerstva zahraničních věcí (ďalej AMZV) Praha, f. ZÚ Varšava, Memorandum obyvateľstva obcí hornej Oravy z 5 lipca 1945 r., zložka 40, šk. 106.

eprasa.pl ffb92f6e3a

ďalších štyroch Slovákov[16] a zastrelili Jána Zonzla z Podsrnia[17]. Leszek Gorycki uvádza, že vzhľadom na skutočnosť, že *„Zonzel bol známym slovenským aktivistom, existuje podozrenie, že išlo o politickú vraždu“*.[18]

Správa o smrti Jána Zonzela, únose farára Pavla Sobka, zatýkaní a rabovaní páchaných príslušníkmi MO zburcovala celú hornú Oravu. Nasledujúci deň, 3. júla 1945 večer, sa muži z celého okolia začali zhromažďovať v podvlčianskom lese. Zišlo sa ich približne tristo. Boli ozbrojení zbraňami dovezenými zo Slovenského národného povstania, prípadne zbraňami, ktoré zanechali sovietski a nemeckí vojaci pri prechode fronty cez Oravu, a začali plánovať zneškodnenie stanice MO v Podvlku. Približne o tretej hodine nadránom, už 4. júla 1945, zaútočili na budovu školy, v ktorej boli ubytovaní príslušníci novotarských oddielov MO. Keď poľskí milicionári zistili, že útočníci majú početnú prevahu, stiahli sa a zabarikádovali vo veži neďalekého kostola sv. Martina, kde sa mohli lepšie brániť.

Správa o bojoch v Podvlku sa bleskovo rozšírila po celej hornej Orave a aj z iných oravských obcí postupne prichádzali posily. Slováci kostol obkľúčili, no nedokázali prinútiť poľských milicionárov opustiť vežu. Po krátkom boji sa však milicionári pre nedostatok munície vzdali, boli odzbrojení a slovenské milície ich odviedli do Malej Lipnice, kde ich prevzali vojaci Červenej armády. Tí ich následne dopravili do Jablonky a na nasledujúci deň ich odoslali do Čierneho Dunajca a Nového Targu.[19]

Ako vyplýva zo situačného hlásenia okresného starostu v Novom Targu zo 4. júla 1945, zásah poľskej MO bol v rozpore s predchádzajúcou dohodou so slovenskými národnými radami, keďže otázka ďalšieho pôsobenia slovenských milícií mala byť riešená zmierlivou cestou.[20] Počas nepokojov zahynuli na poľskej strane Józef Wrona z Nového Targu, Maciej Nowak z Pekelníka a Jan Kozak zo Spytkowíc, na slovenskej strane Ján Zonzel a Teodor Šarka, obaja z Podsrnia, a Ignác Šuvada z Jablonky.

Uvedené udalosti sa stali predmetom vyšetrovania medzirezortnej komisie Ministerstva verejnej administratívy a Ministerstva zahraničných vecí, ktorá navštívila Oravu už v júli 1945. Komisia zistila, že príčinou protipoľských nálad obyvateľstva bola dezorientácia miestneho obyvateľstva vyplývajúca z opakovaných informácií o pripravovanej zmene hraníc. Komisia negatívne zhodnotila činnosť veliteľa poľskej MO, ako aj novotarského starostu, ktorý príliš unáhlene vydával nariadenia týkajúce sa vysídľovania obyvateľov slovenskej národnosti, kňazov a učiteľov a na vedúce funkcie menoval nepopulárnych ľudí skompromitovaných polonizačnou činnosťou pred rokom 1939. Za neuvážené a nerozvážne bolo označené aj odzbrojenie slovenských milícií, ktoré sa uskutočnilo bez predchádzajúcich dohôd so sovietskou pohraničnou strážou a v rozpore s inštrukciami Vojvodského úradu v Krakove. Na základe týchto zistení komisia odporučila odvolanie novotarského starostu Karola Chlipału, ako aj prepustenie okresného veliteľa MO Aleksandra Karasia zo služby a obsadenie ich miest skúsenými, rozvážnymi osobami, ktoré poznajú miestne pomery a sú primerane politicky orientované. Komisia zároveň odporučila, aby územia severného Spiša a hornej Oravy obsadila poľská armáda, ktorá by mala byť jedinou ozbrojenou zložkou, čím sa priklonila k návrhu kňaza F. Machaya z 15. apríla 1945. Súčasne sa odporúčalo, aby miestne slovenské milície zostali aj naďalej v službe bez zbraní, po odstránení – ako sa uvádzalo – „extrémistických prvkov“. Ponechaní mali byť aj slovenskí kňazi, slovenskí učitelia a slovenské školy mali zostať otvorené pre tých, ktorí budú mať o ne záujem. Komisia ďalej odporučila, aby bolo poľské školstvo zorganizované čo najskôr, nezávisle od slovenského. Konštatovala, že slovenské obyvateľstvo nemá byť presídľované, keďže pôvodne sa voči slovenskej populácii uvažovalo o riešeniach, ktoré neskôr postihli rusínske obyvateľstvo na Lemkovine (vo východných Beskydách – Bieszczady), zároveň však prisľúbila pomoc miestnym Poliakom pre ich slobodný materiálny a kultúrny rozvoj bez toho, aby dochádzalo k ich majorizácii. Komisia navrhla taktiež ponechanie dovtedajších slovenských richtárov a ich nahradenie novými malo byť vykonané až po uskutočnení samosprávnych volieb.[21]

Po obsadení severnej Oravy poľskými frontovými jednotkami – 32. plukom 8. Pešej divízie – ku ktorému došlo 14. augusta 1945, sa však ustanovenia tohto protokolu nerešpektovali a záruky v ňom obsiahnuté, poskytnuté medzirezortnou komisiou Ministerstva verejnej administratívy a Ministerstva zahraničných vecí, sa stali neaktuálnymi. Slováci žijúci na severnej Orave boli opäť oklamaní. Proti slovenskému obyvateľstvu Oravy (rovnako ako

[16] Archiwum Akt Nowych (dalej AAN) Warszawa, f. MAP Warszawa, Protokół Komisji Międzyministerialnej do zbadania zajść, jakie miały miejsce w dniach 2 VII i 4 VII 1945 r. we wsiach Podwilk i Jabłonka na Orawie – w powiecie nowotarskim, woj. Krakowskie, sygn. 774; KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszości słowackiej…*, s. 94-99.

[17] Archív rodiny Jána Zonzeľa z Podsrnia, Wyciąg z aktu zgonu Jana Zązela, lat 39, zmarłego 2 lipca 1945 r., wystawiony przez Urząd Stanu Cywilnego w Rabie Wyżnej dnia 2 maja 1961 r.

[18] *„Zonzel był znanym aktywistą słowackim, istnieje podejrzenie, że doszło do politycznego mordu*” GORYCKI, Leszek: Słowackie powstanie…, s. 201.

[19] AAN Warszawa, f. MAP Warszawa, Protokół Komisji Międzyministerialnej z lipca 1945, sygn. 774; WENKLAR, Michał: Na flankach Podhala. Trudny powrót Spisza i Orawy do Polski po II wojnie światowej. In: *Biuletyn IPN*, Kraków : Instytut Pamięci Narodowej, 1-2/2010, s. 59.

[20] *„Na naszym terenie szczególnie ważna i paląca jest sprawa Spisza i Orawy. Ludność tamtejsza rozpolitykowana i rozagitowana przez Słowaków w dalszym ciągu wprowadza zamęt i utrudnia wprowadzenia administracji polskiej. Czynniki urzędowe słowackie tzw. „narodne wybory” załatwiły kwestie Spisza i Orawy polubownie ze Starostwem tutejszym. Obie strony doszły do porozumienia*” Archiwum Narodowe w Krakowie, Oddział w Nowy Sączu (ďalej AN Kr. Nowy Sącz), f. SP Nowy Targ, Poufne sprawozdanie starosty powiatowego w Nowym Targu z 4 lipca 1945 nr VI/syt/6/45, sygn. 31/1045/3.

[21] AAN Warszawa, f. MAP Warszawa, Protokół Komisji Międzyministerialnej z lipca 1945, Pismo Departamentu Politycznego do ministra MAP z 25 lipca 1945 rf., sygn. 774. Pozri taktiež: MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica: *Vojna po vojne*. *Severný Spiš a horná Orava v rokoch 1945-1947.* Banská Bystrica – Krakov : Univerzita Mateja Bela - Spolok Slovákov v Poľsku, 2013, s. 51-58.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Spiša – obsadeného 17. júla 1945 tým istým plukom) sa jednotne postavili nielen všetky orgány novej poľskej štátnej moci – armáda[22], milícia, bezpečnostná služba, štátna správa a obecná samospráva, nové poľské školské orgány, ale aj cirkev[23] a poľské bandy pôsobiace na území Podhalia. Slovenské školstvo bolo úplne zlikvidované a slovenskí učitelia boli vyhostení. V dôsledku rôznych foriem prenasledovania bolo do roku 1947 na severnom Spiši a hornej Orave zavraždených najmenej 14 osôb slovenskej národnosti[24], niekoľko desiatok bolo zmrzačených, desiatky osôb boli pre svoje slovenské národné presvedčenie uväznené[25], stovky okradnuté, tisíce zažili rôzne formy ponižovania a fyzického týrania a približne 6 500 osôb bolo vyhnaných a ušlo do Československa, kde našli záchranu pred terorom a prenasledovaním.[26] Vojská, ktoré vstúpili na opätovne k Poľsku pripojené územia Oravy a vykonali ich pacifikáciu spôsobili, že do Československa boli vyhnaní takmer všetci aktívni slovenskí národní činitelia, celá inteligencia a kňazi, čo predstavovalo až 20 % celkového obyvateľstva týchto území. Tí, ktorí kládli odpor, boli uväznení. Takýto osud postihol nielen kňazov zo Slovenska, ale aj autochtónov – Ignáca Lihosita z Jablonky, farára v Kacvíne[27] a Františka Móša z Tribša, farára v Krempachoch a Novej Belej[28].

Ján Zonzeľ z Podsrnia bol jednou z obetí povstania v Podvlku

Podľa informácií uvedených v nóte československého ministerstva zahraničných vecí z 16. januára 1946 bolo celkovo zatknutých približne 300 osôb a podľa niektorých zdrojov boli plány zbaviť slobody až 2 000 ľudí.[29] Tieto kroky, uskutočňované na miestnej úrovni, boli čiastočne potvrdené aj poľskými vládnymi orgánmi a na základe miestnych šetrení bolo začatých niekoľko vyšetrovaní, správnych a trestných konaní; uložené boli viaceré služobné tresty a napomenutia. Neviedlo to však k zmene existujúcej situácie. Ďalším problémom boli bandy pôsobiace v pohorí Gorc, najmä skupina Józefa Kurasia prezývaného „Ogień“.[30] Nová poľská administratíva nebola schopná a často ani ochotná zabezpečiť obyvateľom Spiša a Oravy bezpečnosť. Tieto udalosti, hlboko zakorenené v spoločenskom vedomí Slovákov žijúcich na severnom Spiši a hornej Orave, označil týždenník *Naše Strony* v januári 2000, na sklonku uplynulého tisícročia, za jednu z udalostí, ktoré najvýraznejšie zmenili podobu regiónu v 20. storočí.[31]

Rozhodujúca väčšina utečencov z Oravy sa usadila natrvalo v Československu a iba malá časť z nich sa po zlepšení podmienok, po podpise *Zmluvy o priateľstve a vzájomnej pomoci medzi Poľskou republikou a Československou republikou* vo Varšave dňa 10. marca 1947[32] a likvidácii násilníckych báND vrátila do svojich rodných obcí[33].

Preto citované slová kňaza Ferdinanda Machaya v závere spomínaného článku D. Galika „Walka o Polską Orawę“, publikované 13. júla 1945 v *Dzienniku Polskom*, že: *„o niekoľko dní nastanú na územiach Oravy a Spiša poľské časy. Kam utečú hitlerovskí gardisti, a kde začnú mútiť vodu, to nás nezaujíma“*[34], zneli zlovestne. Išlo totiž o predzvesť nešťastí a prenasledovania Oravcov, ku ktorým kňaz F. Machay priamo prispel a ktoré, v mene svojej osobnej kariéry, priviedol na Oravu. Možno F. Machay pri písaní týchto slov už mal informáciu, že jeho list z 15. apríla 1945[35] adresovaný Bolesławovi Bierutovi bol správne prerokovaný. Je však škoda, že Dawid Golik nespomenul tragické dôsledky jeho činov. ■

---

[22] Po zajęciu północnego Spisza i Orawy przez 32 Pułk 8 Dywizji Piechoty 2 Armii Wojska Polskiego, co nastąpiło 17 lipca 1945 r. i 15 sierpnia 1945 r. na prośbę ks. infułata F. Machaya z 15 kwietnia 1945, skierowaną do prezydenta KRN Bolesława Bieruta. Do Obywatela Prezydenta Krajowej Rady Narodowej w Warszawie. In: Orawa, 1990, nr 4-5, s. 16-17; Protokół Komisji do zbadania zajść i sytuacji narodowościowej na Spiszu. KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszości…*, s. 86-93; KAMIŃSKI, Marek Kazimierz: *Polsko-czechosłowackie stosunki polityczne 1945-1948.* Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1990, s. 100. Podobne to bolo v Jablonke a Podvlku. Pozri: KWIEK, Julian: *Żydzi, Łemkowie…,* s. 173.

[23] KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszości…*, s. 6.

[24] MATASOVSKY MATUSCHAK, Irene: *The Abandoned Ones. The Tragic Story of Slovakia's Spiš end Orava Regions 1919-1948.* DeRosa Walsh 2008, s. 81.

[25] Archiv Kanceláře presidenta republiky (ďalej AKPR) Praha, f. Tajné 1945–47, Horní Orava a Spiš, Dr. Matej Andráš, Správa o služobnej ceste načeskoslovensko-poľskom pohraničí na Spiši a Orave v dňoch 13.–26.4.1946, sygn. T 445/46, šk. 26.

[26] ŠA ZA Bytča, f. KU, šk. 1-11; Pozi tiež: MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica: *Vojna po vojne. …*, s. 141.

[27] Kňaz Ignác Lihosit, farár Farnosti Všetkých svätých v Kacvíne od 19. októbra 1940 do 12. decembra 1945. MOLITORIS, Ľudomír: *Dzieje Słowaków w Polsce do roku 1961*. Towarzystwo Słowaków w Polsce : Kraków 2022, s. 168-169.

[28] František Móš z Tribša. Bol uväznený 16.novembra 1945. Štátny archív v Prešove, pobočka Spišský archív v Levoči (ďalej ŠAP, šp. SA Levoča), f. M. Grigera: List sołtysa Nowej Białej Jana Rycerza z 20.11.1945; KWIEK, Julian: Z *dziejów mniejszości…*, 93; MOLITORIS, Ľudomír: *Społeczne uwarunkowania…*, s. 193-192; Proti slovenským kňazom zasiahla Vojvodská správa verejnej bezpečnosti v Krakove v spolupráci a za podpory Krakovskej kniežacej metropolitnej kúrie, ako aj v spolupráci s kňazom, infulátom F. Machayom. JAZOWSKI, Andrzej: *Od Dziejów Środkowych Słowian….*, s. 233.

[29] KAMIŃSKI, M. Kazimierz: *Polsko-czechosłowackie stosunki…*, s. 192.

[30] MOLITORIS, Ľudomír: Postoj Józefa Kuraša „Ognia" ku slovenskej národnostnej menšine na Spiši a Orave v rokoch 1945-1947. In: M. Majeriková (ed.) *Nepokojná hranica*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2010, s. 157- 195.

[31] Przełomy wieku – Podhale 1900-2000, In: *Nasze Strony* z 02. 01. 2000, č. 53/298, s. 8.

[32] Dz.U. 1948 nr 7 poz. 47.

[33] MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica: *Vojna po vojne…*, s. 141-169.

[34] OLIK, Dawid: „Walka o Polską Orawę"..., s. 6.

[35] List ks. dr Ferdynanda Machaya – Syna Orawy, napisany w Krakowie dnia 15 kwietnia 1945 r. – opublikowany pod tytułem: Dokument. Do Obywatela Prezydenta Krajowej Rady Narodowej w Warszawie. In: *Orawa*, 1990, č. 3-4, s. 16-17.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Foto: IF

Škola žurnalistiky Ľudovíta Pomichala

autor | Agáta Jendžejčíková

Mediálne obsahy a formy sú veľmi dynamické a neustále napredujú, preto vzniká potreba držať krok s dobou a školiť znalosti z oblasti žurnalistických žánrov, obsahov a digitálnych možností ich prezentácie. V súvislosti s tým vznikla pred vyše dvomi desiatkami rokov tvorivá škola žurnalistiky pod organizátorským okom Ľudovíta Pomichala a v gescii Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ). Avšak po smrti iniciátora podujatie zaniklo. Až vlani bolo obnovené, a to na žiadosť predsedu mediálnej komisie ÚSŽZ Imricha Fuhla.

Podujatie malo a má odozvu medzi krajanskými novinármi zo slovenských médií z rôznych krajín sveta. Zveľaďuje poznatky zo žurnalistiky, obohacuje, posilňuje slovenského ducha skrze jazyk a má nenahraditeľný ľudský aspekt spoločného spoznávania sa, prináša spätnú väzbu na krajanské médiá v slovenskom zahraničí, reflektujúc problematiku zahraničných Slovákov.

Praktická časť tohto ročníka sa niesla v znamení mobilnej žurnalistiky, podcastov, rozhlasovej a televíznej tvorby v Banskej Bystrici. Organizačne a mentorsky ho zabezpečilo a zorganizovalo Kreatívne centrum STVR Arténa v Banskej Bystrici pod záštitou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Garantkou bola Ingrid Slaninková, veľmi skúsená a známa rozhlasová hlásateľka, ktorej relácie môžete počúvať vo vysielaní Rádia Slovakia International, kde sa už dlhé roky venuje tematike zahraničných Slovákov a nielen. Osobou, ktorá to mala všetko pod palcom, aby sme sa mohli pokojne školiť bola za Kreatívne centrum Arténa Veronika Vasilová. V priebehu apríla a mája toho roku sa konala on-line prvá časť školy žurnalistiky, kde sme sa oboznámili s trendmi a smerovaním jednotlivých moderných médií. Do spomínanej problematiky účastníkov v Banskej Bystrici zaškolil tím skúsených odborníkov, ktorí nám poskytli informácie ako teoretické poznatky preniesť do praxe. V priestoroch banskobystrickej Artény sme skúšali svoje možnosti s pomocou školiteľov a tvorili mediálne obsahy spracúvajúc ich do finálnej podoby hotového výstupu pripraveného pre poslucháča, diváka či pozorovateľa na sociálnych sieťach. Materiály na výstupy sme si zadovážili aj vďaka exkurzii do Španej Doliny, kde sme sa stretli s pani starostkou Mgr. Martinou Wilhelmerovou, načreli do krás obce, dejín a múzea paličkovanej čipky, ktorá bola práve zapísaná do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Do tajov miestnej baníckej tradície nás zasvätila milá pani sprievodkyňa. Dôležitou súčasťou výstupov v hovorených médiách je aj pedagogika hlasu, ktorú sme taktiež absolvovali v rámci školy žurnalistiky. Bol priestor nielen na vzdelávanie, ale aj rozhovory o úskaliach žurnalistickej práce v cudzojazyčných prostrediach, kde pôsobíme. Nadobudli sme nové informácie a kontakty na kolegov pôsobiacich v slovenskom zahraničí. Výstupy zo školenia v podobe novinových či televíznych reportáží, rozhlasových relácií, podcastov a krátkych mobilných foriem na sociálnych sieťach sú prezentované v našich novinách, časopisoch, vysielaniach a na webových sídlach, ale aj v slovenskej televízii, rozhlase a na webových portáloch. Na záver školenia prišla pozdraviť účastníkov predsedníčka ÚSŽZ D. Repčeková, ktorá mala možnosť vzhliadnuť vyhotovené výstupy.

Vďaka ústretovosti riaditeľa a pracovníkov banskobystrickej Artény, ktorí nás sprevádzali počas nášho pobytu, sa nám Banská Bystrica stala na pár dní domovom, odkiaľ sme sa vrátili s novými poznatkami a skúsenosťami. ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

Tvorivo v Slovenskom dome v Podvlku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

Deti trávia tvorivo čas v Slovenskom dome v Podvlku, kde napĺňajú svoje záujmy, učia sa novým poznatkom, vzdelávajú sa, rozptyľujú a trávia času s rovesníkmi. Prichádzajú s ochotou a tešia sa na spoločné aktivity a stretnutia.

Tvorivé dielne sú vždy zaujímavé, kreatívne, o čom sa presvedčili v poslednej dobe deti v Slovenskom dome v Podvlku. Vedúca Božena Bryjová im pripravila prekvapenie v podobe prípravy výzdoby črepníkov. Na detičky už čakali črepníky pekne poukladané na stoloch a vedľa nich pestrofarebné farbičky a ďalšie ozdoby, ktorými ich mali účastníci dielní skrášľovať. Všetci prítomní prekypovali veselou náladou a netrpezlivo čakali na pokyny vedúcej, aby mohli začať s výzdobou. Najskôr sa všetci pozerali a počúvali vedúcu, ako postupovať a ako aplikovať farby, aby sa nezašpinili. Dôležité bolo, aby vedeli ako udržať poriadok aj na svojom pracovnom mieste vzhľadom na to, že účastníci boli viacerí. Pritom však mohli komponovať jednotlivé farby ako sa im páčilo. Každý si zobral jeden črepník, štetec, farby a začal so skrášľovaním. Účastníci dielní sa snažili, aby výsledok ich práce bol prekvapivý a pekne vyzerajúci. Vyzdobené črepníky ukazovali vedúcej a potom si ich nechali odložiť na vyschnutie. S výsledkom svojho snaženia boli spokojní. Do týchto pekne vyzdobených črepníkov budú na nasledujúcich stretnutiach vyhotovovať kvetinky z krepového papiera, na čo sa už deti veľmi tešia. Účastníkom sa tieto dielne veľmi páčili a už sa čakajú na ich pokračovanie.

V medzi prestávkach sa účastníci dielní hrali s loptami, spievali slovenské ľudové pesničky, kreslili na tabuli a skúšali mažoretkový tanec. Šikovné dievčatá ukazovali čomu sa naučili na gymnastike, čo vzbudilo obdiv účastníkov. Veselo strávený čas v kruhu rovesníkov a pri dobrej spoločnej zábave a tvorivej činnosti sa rýchlo míňal, pričom deťom sa nechcelo odchádzať domov. Vedúca Božena Bryjová ich ubezpečovala, že onedlho budú ďalšie dielne a opäť sa stretnú.

Chod Slovenského domu v Podvlku je čiastočne hradený z grantu z Ministerstva vnútra a administratívy PR (poľ. MSWiA). ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

Integračné stretnutie v Novej Belej

Dňa 10. júna zorganizoval výbor Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Novej Belej integračné stretnutie pre deti, ktoré sa učia slovenských jazyk na miestnej základnej ško-

le. Pri pizzi a bowlingu si užili množstvo zábavy, smiechu a chutného jedla. Vládla skvelá nálada a všetci sa dobre zabavili. Ďalšie takéto stretnutie plánujú uskutočniť na budúci školský rok. (mb)

Príprava na letnú sezóny vo Vyšných Lapšoch

Folklórny súbor Hajduky, ktorý funguje pri Slovenskom dome Spolku Slovákov v Poľsku vo Vyšných Lapšoch sa pripravuje na letnú sezónu, počas ktorej ho čaká viacero vystúpení na domácich i zahraničných festivaloch. Uvidieť ho budete môcť napríklad na Folklórnych slávnos-

tiach v Detve pod Poľanou, kde vystúpi spoločne s rodinnou kapelou Vojtasovcov z Jurgova i Niedziyckimi Zazrakmi z Nedece, ako aj počas našich Dní slovenskej kultúry na Orave

v Jablonke. Chod Slovenského domu vo Vyšných Lapšoch je čiastočne hradený z grantu z Ministerstva vnútra a administratívy PR (poľ. MSWiA). (mm-m, foto Dorota Moś)

Jurgovčania v Spišskej Belej

Už niekoľko rokov nacvičuje v Jurgove pod taktovkou Małgorzaty Matysovej ľudový orchester pod názvom Mu-

zyka Spiska. Posledný májový víkend sa táto Spišská hudba predstavila v neďalekom mestečku Spišská Belá, kde vystúpila počas tradičných Dní mesta. Takmer päťdesiatčlenný orchester detí a mládežníkov si svojou hrou slovenských i regionálnych spišských piesní získal srdcia prítomných divákov. (mm-m, foto Małgorzata Matys)

Ohrávanie májov vo Fridmane

Obyvatelia obce Fridman každoročne udržiavajú tradičný zvyk ohrávania májov. O to, aby každý rok uprostred obce stál pekný máj, sa starajú miestni hasiči spoločne s dychovkou. Na Turíce následne navštevujú všetky domácnosti prinášajúc do nich dobré slovo, radosť, hudbu a spev. (jp)

Na slávu božiu v Kacvíne

Na sviatok Božieho tela prechádza v Kacvíne ulicami obce slávnostná procesia. Mnohí obyvatelia, od najmladších po najstarších, sa obliekajú do miestneho spišského kroja a s modlitbou na ústach putujú po ceste štyroch oltárov, pri ktorých sa zastavia a slávia božie meno. Slávnosť ozvláštňujú dychovky, hasiči a deti. (aj, foto: FB Parafia p.w. Wszystkich Świętych w Kacwinie)

Slávnostná svätá omša v Jablonke

Slávnostná slovenská svätá omša v Kostole Premenenia Pána v Jablonke bola dňa 10. mája ozvláštnená hrou a spevom detského súboru z Trstenej z Kostola svätého Martina, ktorý vystupoval pod taktovkou dirigentky Márie Strapcovej. Nedeľné omše v slovenskom jazyku lákajú stále viac účastníkov, keďže sú obohatené vystúpením rôznorodých umeleckých telies. Ich účinkovanie dodáva

liturgii slávnostný charakter a pomáha veriacim lepšie prežívať modlitbu. Zároveň dodáva omši jedinečný charakter a emóciu, buduje spoločný duchovný zážitok účastníkov a spája veriacich spoločným spevom. (gf, foto: Kazimír Jendraszczak)

Športové zápolenie i charita na Orave

Dňa 23. mája sa v Jablonke po prvý raz uskutočnil volejbalový amatérsky turnaj Orava Cup, ktorý spojil športové súperenie a charitatívnu iniciatívu. Turnaj oficiálne zahájil vojt gminy Jablonka Stanisław Kasprzak, spolu so svojim zástupcom i vojtom gminy Veľká Lipnica Mateuszom Lichosytom. Spoluorganizátorom podujatia bol aj oravský volejbalový tím Orava Team. O pohár bojovalo deväť tímov, pričom na víťaza čakal exhibičný zápas s prvoligovým tímom BBTS Bielsko-Biała, ktorý bol špeciálnym hosťom podujatia. Počas celého turnaja prebiehala verejná zbierka pre Poľské združenie ľudí s mentálnym postihnutím „Barka“ v Jablonke. Srdečná vďaka patrí hráčom a fanúšikom, ktorí otvorili svoje srdcia a podporili členov tohto združenia. (gf, foto: www.jablonka.pl)

eprasa.pl ffb92f6e3a

Slovenská poézia a próza v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Dňa 25. mája 2026 ožil Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch veršami a prozaickým umeleckým prednesom klasických i súčasných slovenských autorov. Najlepší interpreti spomedzi žiakov slovenského jazyka v Poľsku sa tu totiž zišli na recitačnej súťaži v prednese slovenskej poézie a prózy, ktorá už niekoľko rokov nesie meno slovenského básnika z Jablonky Františka Kolkoviča.

Pred desiatou hodinou sa sála klubovne začala zapĺňať súťažiacimi zo základných škôl z Kacvína, Nedece, Krempách, Novej Belej, Jurgova i domácich Vyšných Lápš. Nechýbali samozrejme ani pedagógovia, ktorí svojich zverencov na súťaž pripravovali, či čelní predstavitelia Spolku Slovákov v Poľsku – generálny tajomník Ľudomír Molitoris a predsedníčka Obvodného výboru na Spiši Daniela Radecká. Na podujatie prijali pozvanie aj viacerí hostia, medzi inými riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný, tajomník honorárneho konzula Slovenskej republiky v Zakopanom Wiesława Wojasa Jacek Sowa a vojt gminy Nižné Lapše Jakub Jamróz.

Úvodné slová patrili generálnemu tajomníkovi Ľudomírovi Molitorisovi. Ten privítal všetkých prítomných, ocenil prácu rodičov i pedagógov a samozrejme aj vynaložené úsilie súťažiacich, ktorým poprial veľa úspechov. Pripomenul tiež žiakom možnosť štúdia na Slovensku. Na jeho slová na konci podujatia nadviazal vojt gminy Nižné Lapše Jakub Jamróz, ktorý potvrdil, že znalosť slovenského jazyka je veľkou výhodou pri realizovaní rôznych cezhraničných projektov a preto je dobre tieto hodiny navštevovať. Úvodné vety z jeho úst pritom zazneli v slovenčine, keďže ako dieťa sa ju učil na základnej škole v Nedeci.

Prihovoril sa tiež riaditeľ SI vo Varšave Milan Novotný. Poďakoval Spolku Slovákov v Poľsku za pozvanie a všetkým prítomným za udržiavanie lásky k slovenčine a Slovensku.

Na podujatie prijalo pozvanie a prihovorilo sa viacero hostí, zľava: gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris, riaditeľ SI vo Varšave M. Novotný, tajomník honorárneho konzula SR v Zakopanom W. Wojasa J. Sowa, vojt gminy Nižné Lapše J. Jamróz

eprasa.pl ffb92f6e3a

Výkony mladých recitátorov hodnotila odborná porota, v ktorej zasadla dlhoročná pracovníčka OKS M. Janotíková, spoločne s riaditeľkou ZŠ s MŠ v Babíne A. Kurčinovou a metodičkou pre divadlo, marketing, literatúru a umelecký prednes OKS R. Hadovou

Na stoloch si žiaci mohli prelistovať a zobrať detské časopisy *Slniečka*, ktoré priniesol pre deti z Literárneho informačného centra. Niekoľko slov zaznelo aj z úst tajomníka honorárneho konzula Jacka Sowu, ktorý prízvukoval, že veľmi rád prichádza na naše spolkové podujatia, pričom ako vždy neprišiel s prázdnymi rukami a priniesol niekoľko balíčkov ocenení.

Potom už pódium patrilo našim recitátorom. Ako každoročne sa najviac súťažiacich predstavilo v kategórii mladších žiakov v poézii. V podaní prváčikov, druhákov, tretiakov i štvrtákov sme si mohli vypočuť verše Márie Rázusovej-Martákovej, Ľudmily Podjavorinskej, Karola Kuzmányho, Milana Rúfusa, Daniela Heviera, Pavla Štefánika, Jána Andela, Jozefa Brezu, či Ivety Kapraňovej.

Čo robí pán školník cez prázdniny, sme sa následne mohli dozvedieť zo skvelého umeleckého prednesu v podaní Mikołaja Pietraszeka z Krempách, ktorý zastupoval kategóriu mladších žiakov v próze.

U starších žiakov boli v tomto roku obe kategórie, čo do počtu, vyrovnané. V poézii zneli verše, okrem niektorých už vyššie spomínaných autorov, aj od Janka Kráľa a Valentína Ševčíka. V próze sme si vypočuli diela Jany Bodnárovej, Viktora Majerika, Petra Glocka a Zuzany Zemanikovej.

Výkony mladých recitátorov sledovala odborná porota, v ktorej zasadla dlhoročná pracovníčka Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne Mária Janotíková, spoločne s riaditeľkou Základnej školy s materskou školou v Babíne Annou Kurčinovou a speváčkou i metodičkou pre divadlo, marketing, literatúru a umelecký prednes Oravského kultúrneho strediska Radkou Hadovou.

Amelia Łukaszová (ZŠ Krempachy)

Antonina Krzysiková (ZŠ Vyšné Lapše)

Aurelia Bryjová (ZŠ Nová Belá)

Beata Widlaková (ZŠ Jurgov)

Blanca Stanová (ZŠ Nová Belá)

Blanka Zubrzycka (ZŠ Nedeca)

Franciszek Wojtas (ZŠ Jurgov)

Franciszek Łojek (ZŠ Nová Belá)

Gabriela Solusová (ZŠ Nová Belá)

Júlia Molitorisová (ZŠ Kacvín)

Karina Bednarczyková (ZŠ Nová Belá)

Kacper Mikos (ZŠ Nedeca)

Laura Floreková (ZŠ Nedeca)

Karol Kapolka (ZŠ Nedeca)

eprasa.pl ffb92f6e3a

Kornelia Gombosová
(ZŠ Jurgov)

Magdaléna Sołtysová
(ZŠ Jurgov)

Katarzyna Jezierczaková
(ZŠ Nedeca)

Michal Funket
(ZŠ Nedeca)

Michalina Kołodziejová
(ZŠ Vyšné Lapše)

Ursula Rusnaková
(ZŠ Jurgov)

Zofia Widlaková
(ZŠ Jurgov)

Stanisław Rzepka
(ZŠ Jurgov)

Zuzana Krempaska
(ZŠ Nedeca)

Rozalia Findura
(ZŠ Nedeca)

Sebastian Półtorak
(ZŠ Nová Belá)

Zuzanna Molitorisová
(ZŠ Kacvín)

Porotkyne s potešením konštatovali, že úroveň súťaže je veľmi dobrá, pričom viaceré umelecké prednesy by zniesli aj najvyššie kritériá súťaží organizovaných na Slovensku a viacerí naši žiaci by sa na nich určite nestratili. Poďakovanie za ich skvelú prípravu patrí učiteľom slovenského jazyka – Alžbete Górovej v Kacvíne, Haline Milaniakovej v Nedeci, Anne Šoltýsovej v Jurgove, Marekovi Bryjovi v Krempachoch, Zofii Brawiakovej v Novej Belej, Dorote Mošovej vo Vyšných Lapšoch i rodičom, z ktorých viacerí svoje deti taktiež pripravovali. Keďže každý súťažiaci sa snažil podať čo najlepší výkon, a niektorí si dokonca doniesli aj rôzne pomôcky, ba i prispôsobili oblečenie svojmu umeleckému prednesu, mala porota ťažkú úlohu vybrať len troch najlepších v každej kategórii. Okrem prvého, druhého a tretieho miesta sa teda nakoniec rozhodla udeliť ešte dve zvláštne Ceny poroty, ktoré putovali do Nedece a Novej Belej.

Najvyššie priečky v tomto roku ovládli žiaci z Kacvína a Krempách, ale nestratili sa ani Nedečania, Jurgovčania, Novobeľania či Vyšnolapšania, ktorí obsadili druhé a tretie miesta. Víťazi boli odmenení diplomom a vecnými cenami, ktoré nakúpil Spolok Slovákov v Poľsku, ale žiadny účastník neodišiel naprázdno a odniesol si za svoje snaženie drobnú odmenu.

Súťaž v Prednese slovenskej poézie a prózy Františka Kolkoviča aj tento rok potvrdila, že mladej generácii Slovákov v Poľsku nechýba talent, cit pre slovo a vzťah k slovenskému jazyku a literatúre. Prednesené básne a prozaické ukážky priniesli množstvo umeleckých zážitkov a zároveň umožnili žiakom predstaviť svoje nadanie a umelecké vlohy. Zároveň to bola možnosť stretnúť sa s rovesníkmi, ktorých rovnako spája láska k slovenskému slovu. Súťaž sa konala v rámci XXXIII. Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku.

Zo Slovenského domu vo Vyšných Lapšoch odchádzali s úsmevom na tvári a veríme, že aj s odhodlaním opätovne sa vrátiť na budúci rok na ďalšie umelecké stretnutie so slovenskou poéziou a prózou. ■

Roksana Bednarczyková
(ZŠ Nová Belá)

Mikołaj Pietraszek
(ZŠ Krempachy)

Milena Kuzielová
(ZŠ Nedeca)

Nicola Kołodziejová
(ZŠ Vyšné Lapše)

Stanisław Budz
(ZŠ Jurgov)

eprasa.pl/fb92f6e3a

VÝSLEDKY SÚŤAŽE V PREDNESE SLOVENSKEJ POÉZIE A PRÓZY FRANTIŠKA KOLKOVIČA

MLADŠIA SKUPINA – POÉZIA

1. Julia MOLITORISOVÁ
(ZŠ Kacvín)

2. Katarzyna JEZIERCZAKOVÁ
(ZŠ Nedeca)

3. Zofia WIDLAKOVÁ
(ZŠ Jurgov)

Ceny poroty:

Kacper MIKOS
(ZŠ Nedeca)

Roksana BEDNARCZYKOVÁ
(ZŠ Nová Belá)

MLADŠIA SKUPINA – PRÓZA

1. Mikołaj PIETRASZEK
(ZŠ Krempachy)

STARŠIA SKUPINA – POÉZIA

1. Zuzanna MOLITORISOVÁ
(ZŠ Kacvín)

2. Stanisław BUDZ
(ZŠ Jurgov)

3. Gabriela SOLUSOVÁ
(ZŠ Nová Belá)

STARŠIA SKUPINA – PRÓZA

1. Amelia ŁUKASZOVÁ
(ZŠ Krempachy)

2. Antonina KRZYSIKOVÁ
(ZŠ Vyšné Lapše)

3. Blanca STANOVÁ
(ZŠ Nová Belá)

eprasa.pl ffb92f6e3a

Summit Slavkovského formátu v Bratislave

Foto FB Peter Pellegrini

Dňa 13. mája sa Slovensko stalo miestom stretnutia prezidentov tzv. slavkovského formátu, teda Slovenska, Česka a Rakúska. Slovenská hlava štátu Peter Pellegrini a jeho rakúsky i český náprotivok Alexander Van der Bellen a Peter Pavel diskutovali o politike, bezpečnosti, energiách a umelej inteligencii, pričom sa zhodli, že najprospešnejšou víziou pre naše krajiny je vzájomná spolupráca. (mm-m)

Rakúsky prezident na Slovensku

V predvečer Slavkovského formátu pricestoval na oficiálnu návštevu Slovenska rakúsky prezident Alexander Van der Bellen. Stretol sa so slovenskou hlavou štátu Petrom Pellegrinim, ako aj premiérom Róbertom Ficom,

Foto FB Robert Fico

pričom hovorili o spoločných projektoch, globálnej konkurencieschopnosti, energiách i obsahu rokovaní v Moskve. Napriek nie vždy rovnakým názorom na niektoré otázky, označili vzťahy medzi našimi krajinami za vynikajúce a priateľské. (mm-m)

Priatelia západného Balkánu

Dňa 12. mája sa v Bratislave konalo zasadnutie skupiny Priateľov západného Balkánu, ktorého sa zúčastnili ministri a vedúci delegácií tohto neformálneho zoskupenia zo Slovenska, Česka, Grécka, Chorvátska, Rakúska, Slovinska a Talianska, ako aj ďalších krajín – Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Severného Macedónska, Srbska a Kosova. Nechýbali ani predstavitelia Európskej komisie

Foto www.mzv.sk

a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Účastníci prijali Bratislavskú deklaráciu, v ktorej potvrdili záväzok perspektívy členstva štátov západného Balkánu v Európskej únii. (mm-m)

Vojna pri hraniciach so Slovenskom

Dňa 13. mája 2026 zasiahla Zakarpatskú oblasť na západe Ukrajiny najväčšia vlna ruských dronových útokov od začiatku vojny. V dôsledku zhoršenej bezpečnostnej

situácie boli na niekoľko hodín preventívne uzatvorené všetky slovensko-ukrajinské hraničné priechody a bezpečnostné zložky Slovenskej republiky prijali zvýšené monitorovacie opatrenia na ochranu východnej hranice. (mm-m)

Stabilizačné opatrenia

Začiatkom júna schválila vláda Slovenskej republiky prvý balík stabilizačných opatrení, ktoré majú podporiť ekonomický rast a zlepšiť podnikateľské prostredie bez výrazného dosahu na verejné financie. Opatrenia sa zameriavajú najmä na znižovanie administratívnej záťaže, podporu investícií, posilnenie konkurencieschopnosti priemyslu a riešenie vysokých nákladov na energie. Medzi konkrétne kroky patrí zrušenie povinných lekárskych prehliadok pri nerizikových profesiách, úpravy energetických poplatkov pre podniky a podpora modernizácie energetickej infraštruktúry. Balík je prvou časťou širšieho programu hospodárskych opatrení, pričom ďalšie návrhy vláda avizuje na jeseň. (mm-m)

Siamské dvojičky

Dňa 9. júna sa v Národnom ústave detských chorôb narodili siamské dvojičky. Ide len o štvrtý prípad v modernej histórii slovenského zdravotníctva, pričom len jeden z nich mal doteraz úspešný koniec. Dve dievčatká majú vlastné

eprasa.pl ffb92f6e3a

srdcia, pľúca i obličky, ale sú zrastené panvami a čaká ich prvá operácia, ktorá o ich ďalšom osude napovie viac. (mm-m)

Stretnutie generálnych prokurátorov

V prvej polovici júna hostil slovenský generálny prokurátor Maroš Žilinka v Tatranskej Lomnici generálnych prokurátorov členských krajín Vyšehradskej štvorky. Ide už o trináste stretnutie tohto formátu, na ktorom sa zaoberali ochranou práv detí orgánmi prokuratúry. (mm-m)

Taliansko na Spiši

V dňoch 10. až 13. júna sa Spišská Sobota stala dejiskom už 13. ročníka festivalu Viva Italia, ktorý návštevníkov zaviedol do sveta talianskej gastronómie, hudby, histórie i kultúry. Nechýbali tradičné talianske trhy, vlajkonosiči Sbandieratori z talianskeho Assisi (na obrázku), gurmánske hody, výstava automobilov, hudobné vystúpenia, tvorivé dielne i odborné prednášky venované talianskym stopám na Spiši a prínosu talianskych rodov pre Slovensko. Festival sa v tomto roku niesol v duchu talianskej renesancie a jej odkazu na Spiši, pričom jeho výsledkom je aj pripravovaný pakt priateľstva medzi mestami Levoča, Pezinok a Assisi. (mm-m)

Slovenčina vo svete

Pod takýmto názvom sa uskutočnil v Bratislave workshop zameraný na dialóg medzi zástupcami Slovákov žijúcich v zahraničí, štátnej a verejnej správy, neziskového sektora a odbornou komunitou. Spolok Slovákov v Poľsku zastupoval generálny tajomník Ľudomír Molitoris. (mm-m)

Valné zhromaždenie Spišského dejepisného spolku

Počas prvej júnovej soboty sa v Mestskom divadle v Levoči uskutočnilo XXXIV. Valné zhromaždenie Spišského dejepisného spolku (SDS), ktorého kolektívnym členom je aj Spolok Slovákov v Poľsku. Podujatie bolo spojené s konferenciou *Vodná energia na Spiši* a voľbami funkcionárov organizácie. V odbornej časti odzneli štyri odborné prednášky venujúce sa vodnému hospodárstvu na Spiši v stredoveku, mlynom na Spiši v 13. storočí i novoveku, ako aj vode v Slovenskom raji. Prítomní mohli tiež vzhliadnuť film Miloša Greisela *Kamenné mosty na Spiši*. Svoje miesto malo aj odovzdávanie Ceny Ivana Chalupeckého, ktorú v tomto roku získal PhDr. Marián Soják, PhD. za excelentnú monografiu *Jaskyne na Slovensku ako objekty archeologického a historického poznania*.

V druhej časti Valného zhromaždenia sa konali voľby funkcionárov, členov výboru a revízorov hospodárenia. Predsedom SDS sa stal Mgr. et Mgr. Vladimír Olejník, PhD., podpredsedom PhDr. Marián Soják, PhD., tajomníčkou Mgr. Lucia Plačková, PhD. a pokladníčkou Zuzana Galová. Do výboru zasadnú Ing. Dušan Bevilaqua, PhD., Mgr. Erika Cintulová, Mgr. et Mgr. Ján Endrödi, PhDr. Milica Majeriková-Molitoris, PhD., PhDr. Mária Novotná, PhDr. Soňa Polláková a PhDr. Slávka Samelová. Za náhradníkov boli zvolení Doc. Mgr. Monika Bizoňová, PhD. a PhDr. Zuzana Kolárová a za revízorov hospodárenia Ing. Peter Cenký, Ing. Ján Čarnogurský a Mgr. Rastislav Mačura. Čestným predsedom SDS je PhDr. František Žifčák. Záver podujatia patril prehliadke novozrekonštruovaného Okolicsányiho – Zsedényiho domu v Levoči. (lm)

eprasa.pl ffb92f6e3a

Eva Töröková

Posledná vankúšová pevnosť

Hana bola preč iba šesť dní. Odišla na futbalové sústredenie, ktoré obkročmo sedelo na poslednom týždni prázdnin v kalendári a čakalo, kedy naň príde rad. V deň odchodu prinútila Kika, nech si kľakne na kufor, aby jej ho pomohol zatvoriť a s mamou sa smiali na tom, že jeho mušia váha vekom ani nepohla. Sebo hral niečo na konzole a zavadzal.

Na sústredení mala priateľky, s ktorými okrem športu vystrájala hlúposti a popri tréningoch a šantení jej na hovory s maminou a bratmi zostali možno štyri minúty, vybavila ich rýchlo a vrátila sa do diania. Do vlasov jej slnko vplietlo slamené pramene a na pravom kolene, kam sa jeho lúče nevedeli dostať, nechalo biely neopálený pás po bandáži. Domov ju doviezli s ukrutnou svalovicou, galériou plnou videí a bohatou zásobou interných vtipov. Okolo autobusu sa vlnil vzduch, kým sa dievčatá lúčili a s batožinou sa rozpŕchli do všetkých častí parkoviska spojené prežitým týždňom.

Mama a Aleš ju už čakali, Kiko sa oňho opieral a Sebo stál vedľa mamy. Aj napriek tomu, že mu šiltovka zakrývala oči, sa mračil a žmúril. Hana nebola taký typ dievčaťa, čo skákalo, keď bolo šťastné a rúcalo sa k zemi, keď mu niečo nevyšlo, preto k svojej rodine nebežala, no zoširoka sa usmievala, kým kráčala do maminej náruče. Aleša sa rozhodla objať tiež, on sa usmial trocha úprimnejšie a odniesol jej kufor do auta. Sebo sa na ňu zaškeril, povedal jej niečo ako: „Čau, Hana," a vyvrátil hlavu dohora, lebo cez šilt na ňu poriadne nevidel. Keďže bol najbližšie, tak sa ho pokúsila objať, no on sa jej vyšmykol a nakoniec ho objímala len zboku. Hana to neriešila, obaja vedeli, že sú radi, že sú spolu. Kiko sa na nich zdola pozeral. Hana ho stisla a postrapatila mu vlasy. Aj do ich objatia sa postavila malá medzera, bolo totiž nezvyčajne sparno. Cestou im rozprávala vtipné príhody z uplynulého týždňa a usmievala sa, ani si neuvedomila, ako veľmi jej chýbali.

Prišli domov a pri dverách ich privítali dve igelitové vrecia naplnené do prasknutia. Mama jej vysvetlila, že sa robili poriadky pred školou, organizovali sa skrine, triedilo sa oblečenie, vyhadzovali sa vyschnuté fixky a autíčka, s ktorými sa už dlho nikto nehral. Vrecia pred vchodom chcela odniesť na charitu. Jej upratovanie sa však zďaleka neskončilo. Ešte čakala, kým príde Hana, aby mohla pretriediť aj jej oblečenie. Dovtedy sa venovala skriniam v obývačke, na to Hana prišla sama, stačilo do nej nakuknúť.

Na gauči sa váľali desiatky výkresov od Seba, ktoré mama nevyhodila, ale skladovala ich, zem pokryli plyšiaky, roboty, transformery, dotrhané maľovanky, veľa balení plastelíny, ktoré Kiko zle zatvoril a vyschli. Hana nad tým chaosom krútila hlavou. Letmo si začala prezerať Sebove výkresy, väčšinou mapy domu, ulice, ihriska, ale čoskoro objavila niečo zaujímavejšie. Bol to starý fotoalbum, jeden z tých domácich, ktoré sa nerozdávali príbuzným, mama s Alešom tam dávali ich najobľúbenejšie fotky, ktoré by vytlačené nevyzerali dobre. Hana ho okamžite otvorila, privítali ju zábery z výletov do jaskýň, kde všetci traja v krikľavých vetrovkách jedia zabalený chlieb a škeria sa do kamery, rozmazané fotky z besiedok a ihrísk, všetko veci, čo cvakli rodičia telefónom. Pri jednej fotke sa zastavila a rozžiarila, úplne cítila, ako jej naskočili zimomriavky od nadšenia. „Hej, Sebo, Kikušo, poďte sa pozrieť!" zvolala. Fotku vybrala z plastového obalu a strčila ju do tváre Kikovi, ktorý zbehol dole schodmi za svojou staršou sestrou. Sebo ho nasledoval s miernym oneskorením.

Všetci traja na fotke stáli pred vankúšovou pevnosťou, ktorá zaberala celú chlapčenskú izbu. Hana pyšne držala svojich bratov okolo pliec, to od nich bola ešte oveľa vyššia a za oknom už vychádzala večernica. Fotka bola zašumená, no ich široké úsmevy sa zachovali. Hana si pamätala, že pevnosť stavali niekoľko hodín. Ona vymýšľala pôdorys, Sebko jej pomáhal a nakoniec aj nakreslil mapu ich tunelového kráľovstva, ktoré voňalo ako deky a prach a vždy v ňom vládlo ružové šero. Kiko behal po dome a spolu s Alešom nosil materiál. Aleš pomohol, keď deťom padal strop, no nechal ich hrať sa a ich včeliu snahu pozoroval s úsmevom opretý o zárubňu. Presne videl, kade sa plazí Hana, lebo vtedy mala asi dvanásť rokov a vytiahlo ju do výšky, deky s princeznami jej dlhé telo vydúvalo a deformovalo. Ako krtko, len vankúšovú usadlosť nerozrývala, spolu so svojimi bratmi ju udržiavala nažive.

Kiko v pevnosti túžil prespať so svojimi súrodencami a Lienkou. Lienka bola mačka, ktorá vtedy žila s Haninou rodinkou a Kiko ju zbožňoval, takže Hana súhlasila s jej prítomnosťou, ak bude užitočná. Kiko tvrdil, že mu prináša dobré sny a s tým sa nedalo priečiť, lebo len málo vecí je dôležitejších ako dobré sny. Sebko Lienku až tak rád nemal, doškriabala ho, keď sa ju snažil naučiť triky, a tak navrhol, aby jej schopnosti overili. Hana súhlasila, uvedomovala si, že ak by neprespali v pevnosti, museli by ju zbúrať, lebo chlapci by nemali kde spať. A to sa stať nesmelo. Cítila, ako jej žalúdok oťažel, keď pomyslela na odpratanie všetkých štipcov, vankúšov, plyšiakov a stoličiek na ich predošlé miesta, kde pre deti stratia všetku dôležitosť. Ešte horšie bolo, že Hana tušila, že toto je iba hra, že vankúšová pevnosť nie je naveky, že ju tak či tak rozoberú a časti, ktoré ju tvoria, síce nezmiznú, ale postrácajú sa po dome a potom sa jedna po druhej postrkajú do odpadových vriec a odnesú na charitu.

Jej bratia sa tešili, Kiko skákal do vzduchu. On to vždy tak robil, keď sa tešil. Tak sa tešil celou bytosťou, hlavne keď bol malý. Na Aleša to fungovalo. Kiko bol najviac jeho zo všetkých maminých detí, takže Hana a Sebko ho vyslali, nech sa naňho nalepí a uprosí ho. Vtedy ešte Hana Aleša nemala rada, bol na ňu príliš pomalý a tichý. Teraz je s jeho vlastnosťami vyrovnaná, dokonca si ho obľúbila. Uvedomila si, že sa naňho môže spoľahnúť.

Aleš im dovolil prespať v ich malom architektonickom zázraku pod podmienkou, že tam umiestnia ventilátory, čo im budú vymieňať vzduch. Nainštaloval ich, omylom

eprasa.pl ffb92f6e3a

pritom zhodil strechu zo školy, tak ho Hana vyhrešila, ale keďže ju postavil ešte krajšiu, zobrala to späť. Ventilátory vyduli deky a Hana sa už po chodbičkách nemusela plaziť, to bolo úžasné. Hana si ľahla krížom cez divadlo, Sebko ležal s nohami v škole a hlavou v zmrzlinárni a Kiko sa vopchal medzi nich, Lienka sa mu po chvíli skrútila na hrudi a priadla. Hana si už nespomínala, či sa o niečom rozprávali, možno vymýšľali veľkolepú budúcnosť ich bezmenného mesta. Ako sa budú hrať zajtra? To bola najdôležitejšia otázka, ktorou sa vtedy zaoberali.

Po chvíli im zostala zima, ventilátory ochladili ovzdušie. Museli zrušiť mekáč, aby sa mohli zakryť jeho strechou, ale Sebkovi to nebolo nič platné, lebo deku si privlastnila Hana a Kiko a on sa musel zakryť uterákom zo svojho domčeka.

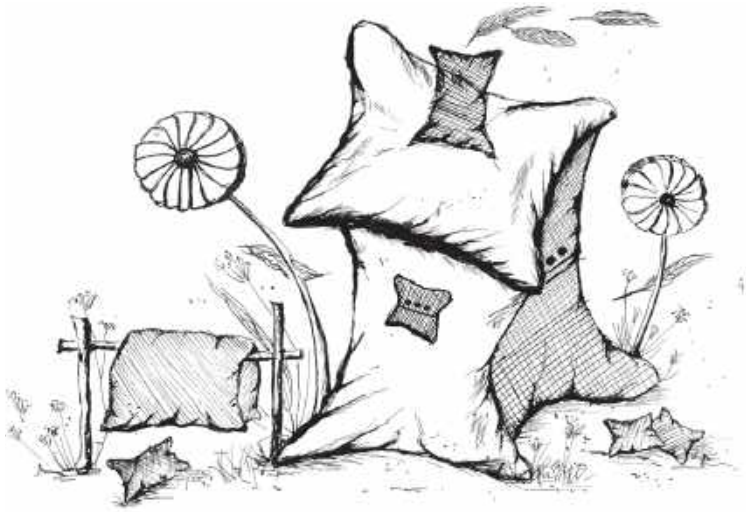

Hane sa snívalo viac snov, keď bola mladšia a nemala toľko tréningov a školy. Jej spánok vtedy nebol vypýtaný telom, ale prišiel ako hosť, aj s darmi. V jej snoch prevažoval futbal, niekedy ho hrala v lietajúcich kopačkách, inokedy si predstavovala, ako sa v kritický moment zápasu premení na vlka alebo draka a otočí šancu. Možno sa jej niečo také prisnilo aj v tú noc. Sny sú prchavé a vrtké, keď nechcú byť jasné, skryjú sa. Hana si na sen z vankúšového mesta spomenie niekedy v budúcnosti, v dňoch bez úsmevov. Musel však byť krásny, lebo všetci traja na druhý deň ráno súhlasili s tým, aby sa Lienke udelilo občianstvo.

Dole ich čakalo jedlo, mama sa vrátila a spolu s Alešom pripravovali v kuchyni niečo sladké a voňavé. Kým kuchtili, Kiko sa túlil striedavo k maminej, striedavo k Alešovej nohe a potom sa hral so Sebkom jednu z tlieskacích hier, ktoré ich Hana naučila. Všetci traja sa nedočkavo pustili do ešte teplých raňajok a s mliečnymi fúzmi sa dohadovali, čo budú v meste robiť dnes. Hej. Bolo to pekné. A ani to nebolo tak dávno.

Kiko prižmúril oči, prezeral si svoju vyškerenú tvár na fotke a potom sa usmial: „Áno, Hanička, to si pamätám!“

„No vidíš. A ty, Sebo?“

Sebo sa jej naklonil cez plece, Hana cítila váhu jeho tela na chrbte.

Kedy tak skostnatel?

„Heej, to si pamätám, to bolo super.“

„Bolo.“

Kiko aj Sebo chvíľu čakali, či k tomu Hana nemá čo povedať a keď nič nevravela, vykročili smerom od nej, každý do svojej izby venovať sa svojim záležitostiam.

„Počkajte. Nechceli by ste si postaviť takú vankúšovú pevnosť znova, chlapci?“

Otočili sa, premerali si ju. Myslí to vážne? Chvíľu zvažovali jej ponuku, predstavovali si, koľko práce to obnáša, ako dlho trvá, kým vankúšovú pevnosť rozoberú, ako zle sa tam dýcha. Kiko si spomenul na Lienku.

„Asi by sme sa tam už nezmestili,“ povedal Sebo a Kiko sám pre seba prikývol.

„Už nie sme malí,“ pridal sa k bratovi. „Ale ak chceš, môžeme si ju postaviť...“

„Nie, nie, to je v pohode. Ani mne sa veľmi nechce.“

„Dobre.“

„Dobre.“

„Tak ahoj, Hana,“ pozdravil sa jej Sebo.

„Ahoj, Hanička,“ zamával Kiko a dvere sa za nimi zatvorili.

Hana si ďalej prezerala fotografie, bratia jej rástli pred očami. Keď chcela, aby nerástli, stačilo neobracať strany. Sebo mal svetlejšie vlasy, Kiko štrbavý úsmev. Na niektorých fotkách objímal Lienku.

Vrátila sa späť k fotke vankúšového mesta. Súrodenci ich v priebehu životov vybudovali niekoľko, ale to prvé sa im zapísalo do pamäti najsilnejšie. Hana si už nespomínala, prečo prestali. Asi z toho vyrástli, tak to predsa povedal Kiko. Hej, to bude ono. Dávalo to zmysel. Trochu dospeli. Všetci traja. Sebo trávi väčšinu času tým, že vytvára mapy videohier a malý Kikušo už ide do školy, aj keď ešte stále dookola číta Hanine rozprávkové knihy a sedáva pri zadnom vchode, pozerá sa cez sklo a čaká, či niekde nezahliadne Lienku.

Bol január, keď sa im stratila. Kiko po večeroch pritískal nos na sklo zadného vchodu a čakal na ňu. Najprv to bolo každý deň, potom nemohol pre návštevu, postupne začal dni vynechávať. V jednom bode sa musel zmieriť s tým, že sa Lienka nevráti, ale zvyk v ňom zostal. Zvyšok rodiny ho v zime často vída, ako sedí pred francúzskym oknom a pozoruje vločky. Sebo mu na narodeniny Lienku nakreslil a jeho obrázok stále visí na korkovej nástenke v chodbe.

Hana rozjímala na gauči, ruky zložené v lone, obklopená pokreslenými papiermi. Vedľa nej ležal roztvorený fotoalbum. Z takéhoto uvažovania sa jej upchalo hrdlo niečím pichľavým a horkým. Raz ju prerastú, začnú si holiť tvár a popíjať na obrubníkoch a odídu doďaleka, vrátia sa s vážnym vzťahom a s vlastnou rodinou, zošedivie im obočie a zoschne pokožka na rukách a ona si každú z ich tichých metamorfóz všimne dlho potom, ako sa skončí.

Takto to asi na svete chodí, pokrčila v duchu plecami. Jedného dňa si spolu postavíte vankúšovú pevnosť a keď ju rozoberiete, už ju nikdy nepostavíte znovu.

Töröková, E.: Posledná vankúšová pevnosť. In: *Mladá slovenská poviedka 2025. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2025, s. 23-27.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Aktivity Slovenskeho inštitútu vo Varšave

Prednáška o histórii slovenského výtvarného umenia

V galérii Slovenského inštitútu vo Varšave sa 13. mája 2026 uskutočnila prednáška kunsthistorika dr. Michała Szymka pod názvom „Medzi tradíciou a modernosťou: krátka história slovenského výtvarného umenia“. Absolvent štúdia dejín umenia Varšavskej univerzity, pedagóg a kurátor viacerých výstav v známych poľských inštitúciách, vo svojej prednáške, doplnenej zaujímavou prezen-

táciou diel najvýznamnejších slovenských umelcov, prehľadne predstavil vývoj slovenského výtvarného umenia od jeho historických koreňov až po súčasné umelecké tendencie. Príťažlivou formou poukázal na vzťah medzi tradíciou, formovaním národnej kultúry a modernými umeleckými smermi. Osobitnú pozornosť venoval ťažiskovým osobnostiam slovenského maliarstva (o.i. Janka Alexiho, Martina Benku, Albína Brunovského, Ľudovíta Fullu, Vincenta Hložníka, Cypriána Majerníka), ako aj spoločenským a historickým okolnostiam, ovplyvňujúcim vývoj umenia na Slovensku. Prednáška zaujala pozornosť prítomných zástupcov varšavskej odbornej i laickej verejnosti, čoho dôkazom bola aj následná, vyše polhodinová diskusia. (Ľudmila Miller)

Noc múzeí 2026 v Slovenskom inštitúte vo Varšave

V sobotu 16. mája 2026 sa Slovenský inštitút vo Varšave aktívne zapojil do projektu ,,Noc múzeí 2026“, ktorý sa v hlavnom meste Poľskej republiky každoročne teší veľkému záujmu miestnych obyvateľov, ako aj zahraničných turistov. V priestoroch inštitútu v centre varšavského Starého mesta si početní návštevníci mohli pozrieť multimediálny dokument Pavla Barabáša ,,Esencia Slovenska“, prehliadnuť výstavu veľkoplošných fotografií ,,Slovenská mozaika“ a prostredníctvom bohatej ponuky propagačných materiálov v poľskom/anglickom jazyku, ako aj krátkych filmových dokumentov a reklamných spotov sa oboznámiť aj

s kultúrnymi/historickými pamiatkami i turistickými atrakciami na Slovensku. (Ľudmila Miller)

Prehliadka diel významných slovenských a českých režisérov z obdobia spoločnej kinematografie

Projekciou historicky prvého slovenského celovečerného hraného filmu ,,Jánošík“ (rež. Jaroslav Siakeľ, 1921) sa 27. mája 2026 v Kinotéke Paláca kultúry a vedy vo Varšave začala dlhodobá prehliadka pod názvom ,,Česko-slovenská filmová klasika“, v rámci ktorej si návštevníci známeho kina v centre poľského hlavného mesta budú mať možnosť pozrieť výber zásadných diel česko-slovenskej kinematografie (o.i. Tisícročná včela Juraja Jakubiska, Ružové sny Dušana Hanáka, či Markéta Lazarová Františka Vláčila). Prehliadku svojimi príhovormi otvorili riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný, riaditeľ Českého centra vo Varšave Petr Vlček a predstaviteľ poľského spoluorganizátora Michal Konarski. Pred každou projekciou budú diváci informovaní o umeleckej tvorbe príslušného režiséra, domácich i zahraničných oceneniach a dobových i umeleckých kontextoch daného filmu. Prehliadku diel významných režisérov česko-slovenskej filmovej tvorby organizačne pripravili Slovenský inštitút vo Varšave, České centrum vo Varšave a Kinotéka Paláca kultúry a vedy vo Varšave, s partnerskou podporou Slovenského filmového ústavu a Národného filmového archívu v Prahe. (Monika Kalinowska)

eprasa.pl ffb

Zápisník včelára – jún

autor | Inga Majeriková

V mesiaci jún, kedy sú dni najdlhšie v roku, všetko kvitne a rozvíja sa, príroda poskytuje včelám bohaté zdroje nektáru, peľu aj vody. Nastáva pre nich čas intenzívnej práce, počas ktorého využívajú priaznivé podmienky na zabezpečenie zásob a ďalší rozvoj. Včelstvá sú početné, aktívne a pripravené využiť každú príležitosť. Silné zdravé včely dokážu využiť hlavné znáškové obdobie na maximum, no zároveň si vyžadujú pravidelnú kontrolu a pozornosť včelára. Situácia v úli sa mení veľmi rýchlo a rozhodnutia, ktoré včelár prijíma v tomto období, majú často zásadný vplyv na priebeh celej sezóny.

Prevencia rojenia

Keďže silné včelstvá nasledujú prirodzený pud a majú tendenciu rozmnožovať sa rojením, k najdôležitejším prácam na včelnici patrí kontrola rojovej nálady. Pri pravidelných prehliadkach, prebiehajúcich cca v sedemdňových intervaloch, je potrebné sledovať prítomnosť matečníkov, množstvo otvoreného i zaviečkovaného plodu, priestorové podmienky v úli, stavbu diela a aktivitu matky pri kladení. V prípade, že nájdeme rojové matečníky je nevyhnutné okamžite rozšíriť priestor a tým poskytnúť včelám možnosť stavby nového diela. Využívame na to medzistienky, môžeme doplniť vystavané súše, či včas pridáme ďalšie medníkové nadstavky. Nedostatok priestoru totiž patrí k hlavným faktorom podmieňujúcim vznik rojovej nálady. Ďalšou možnosťou je tvorba odložencov, o ktorej sme písali v minulom čísle Zápisníku včelára.

Iné práce na včelnici

Dostatočný počet včiel v kombinácii s priaznivým júnovým počasím vytvárajú ideálne podmienky aj na chov matiek. Včelár môže vychovať nové matky, vymeniť staršie menej výkonné matky za nové, prípadne vytvárať oplodniačiky. V tomto mesiaci nezabúdame ani na výmenu starých tmavých plástov za nové, pretože staré plásty predstavujú zvýšené zdravotné riziko a môžu byť zdrojom chorôb. Najlepšie je vymeniť v priebehu roka zhruba tretinu diela. Keďže počas sparných júnových dní včely spotrebujú veľké množstvo vody na ochladzovanie úľa a prípravu potravy pre plod, musíme zabezpečiť stály zdroj vody, pričom napájadlo by malo byť plytké s miestom na bezpečné pristávanie včiel, aby sa neutopili. Priebežne kontrolujeme zdravotný stav včelstva, pričom pozornosť venujeme hlavne pravidelnosti plodovania, vzhľadu plodu, ale monitorujeme aj prítomnosť škodcov a parazitov, osobitne klieštika. V oblastiach s bohatou jarnou alebo skorou letnou znáškou prichádza v júni aj čas prvého väčšieho medobrania. Včelár by mal odoberať iba zrelý med, ktorý je dostatočne zaviečkovaný a má vhodný obsah vody. Pri vytáčaní je nevyhnutné dbať na čistotu pracovného prostredia, hygienu zariadení a správne skladovanie medu. Bohužiaľ tento rok sa na väčšine územia Slovenska zatiaľ črtá z dôvodu dlhodobej absencie výdatných zrážok ako menej úspešný. Včelstvá síce prezimovali relatívne v dobrej kondícii, ale medníky sú poloprázdne. Najvýraznejšie sa to prejavilo pri agátovej znáške. Včely síce intenzívne lietali, ale nosili hlavne peľ a len menšie množstvo nektáru. Ak sa počasie neumúdri, podobná situácia sa dá očakávať aj pri iných znáškach a celkovo tento rok bude hodnotený ako podpriemerný. Med bude teda v najbližších mesiacoch vyhľadávanou komoditou, ktorej ceny výrazne stúpnu, pričom sa objavia aj rôzne „kvalitné“ medy podozrivej kvality a pôvodu. Buďte teda obozretní. ■

Viete, že...

naši krajania v Chorvátsku vymysleli zaujímavý projekt propagujúci včely, včelárstvo, apiterapiu a liečivé účinky včelích produktov? Výtvarno-literárna súťaž Včielka Meduľka je určená deťom predškolského a školského veku, ktoré sa učia slovenský jazyk nielen v samotnom Chorvátsku, ale prakticky na celom svete. Ich úlohou je vytvoriť text, ilustráciu, trojrozmerný predmet alebo natočiť krátke dvojminútové video o včelách. Hlavní organizátori sú z Chorvátska: Základná škola kráľa Tomislava z Našíc, firma APIDORA z Našíc a Matica slovenská v Markovci Našickom. Spoluorganizátorom je medzinárodné združenie ISEIA (International Slovak Educational Institution and Association). Zakladateľky projektu z Našíc, učiteľka Ana Marošević a včelárka Anita Dragić, pri príležitosti 5. ročníka medzinárodnej súťaže skonštatovali, že hlavný cieľ projektu rozvíjať vzťah detí k prírode, ekológii, apiterapii a zároveň udržiavať i rozvíjať slovenský jazyk u krajanov v zahraničí sa darí úspešne napĺňať. Súťaž si vybudovala pevné miesto v kultúrnom živote našich krajanov a zostáva inšpiratívnym príkladom toho, ako dokáže dobrý nápad prepojiť slovenské komunity na celom svete.

Slovenskí spisovatelia a ilustrátori so zakladateľkou projektu Včielka Meduľka v ZŠ v Našiciach Anou Marošević (prvá sprava)

Logo 1. ročníka súťaže Včielka Meduľka

eprasa.pl ffb92f6e3a

Blahoželania

Vážená oslávenkyňa
Mária Krišíková z Krempách,
k Vašim vzácnym
106. narodeninám
Vám z celého srdca
blahoželáme.
Prajeme Vám pevné zdravie,
ktoré je vzácnym darom,
veľa životného optimizmu,
radosti z každého dňa
a nekonečnú lásku a pozornosť od Vašich najbližších.
Vyprosujeme požehnanie a potrebné milosti
od Panny Márie.
Nech je Váš život aj naďalej naplnený pokojom a šťastím.

Najstaršou krajankou v Krempachoch je Mária Krišíková, ktorá práve 13. júna oslávila 106. narodeniny, K. Sviatku jej prišli zagratulovať členovia výboru Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Krempachoch, ktorej je najstaršou členkou. Oslávenkyňa sa cítila poctená návštevou a s ochotou sa porozprávala. Celý život bola pracovitá, s pokorou a úctou znášala všetky životné ťarchy, ktoré jej prišli do cesty. Svojím úsmevom a radosťou zo života obohacuje početnú rodinu, ktorá ju obklopuje. Mária je čulá, veselá a s úsmevom na tvári víta svojich návštevníkov. Spoločne si zaspomínali na uplynulé roky, viedla rozhovory o súčasnosti, v ktorej je oslávenkyňa celkom dobre zorientovaná. Krajanka Mária je vrelou Slovenkou, nenarieka na svoj život, je zvedavá na všetko, čo sa okolo nej deje. Miluje kroj a on je jej odevom po celý život. Človek má pri nej pocit, že život plyne s radosťou, bez zbytočného zmätku. Sama hovorí, že 106. narodeniny sú výnimočné a príjemne ju prekvapili. Rada sa vždy začíta do článkov v časopise Život, preto jej prajeme, aby jej bystrý zrak ešte dlho slúžil, láskavosť ľudí tešila a zdravie bolo naporúdzi stále. Mária ďakuje svojej rodine za starostlivosť a Bohu za to, že jej doprial dožiť sa tak vysokého veku. My krajanku Máriu pozdravujeme a prajeme pohodlný život v rodinnom kruhu.

Miestna skupina SSP v Krempachoch

***

Milý Ksawery,
k Tvojim 8. narodeninám celá rodina Ti praje veľa zdravia, šťastia, radosti a úsmevu každý deň. Nech sa Ti splnia všetky sny, nech máš veľa kamarátov, úspechov v škole aj pri hrách a nech je Tvoje detstvo plné krásnych dobrodružstiev. Všetko najlepšie k narodeninám!

S láskou praje **Ksawerimu Bryjovi z Novej Belej** celá rodina.

***

Nech radosť a šťastie Ťa sprevádza,
zdravíčko nech Ti nechýba,
peniažkov môže byť vrece,
nech nechýba Ti nikdy priateľ,
nech rodina Ťa ma nadovšetko rada.
Nech sa všetka starosť zruší,
nech zavládne pokoj v Tvojej duši,
čo bolelo, nech sa zahojí,
čo tešilo, nech sa zdvojí.
Šťastný úsmev na tvári,
nech sa denne rozžiari.

Vinš k narodeninám zasiela krajanke **Anne Surmovej z Krempách**, ktorá v júni oslávila 60 rokov života, manžel, deti, vnúčatá a ďalšia rodina.

***

Dnes sláviš krásnych šesťdesiat,
preto od srdca chceme Ti priať,
aby si pevné zdravie mal
a splnilo sa Ti všetko čo si si prial.

Narodeninový vinš zasiela krajanovi **Jozefovi Surmovi z Krempách**, ktorý 28. júna oslávi 60 rokov života, manželka s deťmi a ostatná rodina.

***

Dnes veľký sviatok máte,
krásnych 85 rokov sa dožívate.
A preto Vám dnes zaželať chceme,
tak najkrajšie, ako len vieme.
Pevné zdravie, lásky veľa,
to Vám celá rodina želá.
Nech Vás Božia ruka chráni,
od všetkého zlého bráni.
Matka Božia za Vami stále oroduje
a hojné milosti vyprosuje.
Sprevádza Vaše kroky,
aby ste s nami boli ešte dlhé roky.
Prajeme Vám, nech pokojné dni prežívate,
úsmev nech na svojej tvári stále máte.
Za všetko Vám zo srdca ďakujeme,
všetko dobré Vám prajeme.

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Andrejovi Sarnovi z Čiernej Hory**, ktorý 24. júna oslávi 85. narodeniny, celá rodina.

***

Veľa šťastia, zdravia,
nech Ťa všetko baví.
Vysvedčenie podľa želania,
po čom túžiš, nech sa splní.
18 je krásny vek,
môžeme Ti ho závidieť.
No a čo Ti viac ešte priať?
Snáď len to, nech má Ťa každý rád.

Narodeninový vinš zasielajú slečne **Natalii Skwarekovej z Novej Belej,** ktorá dňa 20. júna oslávila 18. narodeniny, rodičia, bratia, stará mama a sesternice.

eprasa.pl ffb92f6e3a

***

V pokojnom, tichom žitia prúde
ďalší rad rokov nech Ti rastie
a každý deň nech sviatkom bude,
prinesie radosť, lásku, šťastie.
Zdvihnime teda hore čaše,
nech sladkým cvengom
za nás vravia
a s nimi spolu srdcia naše
nech Ti dá Pán Boh veľa zdravia!

Blahoprianie k narodeninám zasielajú krajanke **Anne Bendikovej z Novej Belej**, ktorá v júni oslávila 70 rokov života, členky modlitebnej skupiny Večeradlo.

***

Pošepkal mi malý škriatok,
že máš dneska pekný sviatok,
že dnes sláviš veľký deň,
ktorý patrí Tebe len.
Prajeme Ti teda zdravia,
šťastia hromadu,
a vždycky dobrú náladu.

Blahoprianie k narodeninám zasielajú slečinke **Martynke Klukošovskej z Novej Belej**, ktorá 18. júna oslávila 5. narodeniny, starí rodičia, krstný otec, sestrička Olívia a ostatná rodina.

***

Nech Vám slnko šťastia svieti,
nech Vám láska srdce hreje,
nech Vám nikdy smutno nie je,
nech Vám zdravie dlho praje.
K Vašej krásnej deväťdesiatke
želáme dni plné pohody,
veľa radosti, úsmevov,
šťastia, lásky a spokojnosti.

Tento vinš k narodeninám zasielajú krajanke **Márii Harkabuzikovej z Jablonky-Borov**, ktorá 6. júna oslávila krásnych 90 rokov, krajania z Oravy.

***

Milá Julia,
nech cesta Tvojho života
je ustlaná ružami,
nech Tvoje mladé srdce
zlý osud nezmení,
nech splnia sa Ti vždy Tvoje želania,
nech Tvoje oči
nikdy sa slzami neskalia.

Narodeninové prianie zasielajú slečne **Juli Klukoszowskej z Chicaga z USA**, ktorá 10. júna oslávila 20 rokov života, starí rodičia a ostatná rodina.

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

DAR SRDCA

Do našej akcie Dar srdca sa zapojila krajanka **Katarína Molitorisová z Kacvína** sumou **100** EUR pre potreby Spolku Slovákov v Poľsku a **Laco Nebus zo Slovenska** sumou **50 EUR** na výstavbu Centra slovenskej kultúry v Jablonke.

Všetkým darcom srdečne ďakujeme!

Ktokoľvek by chcel podporiť náš Spolok, môže prispievať na adresu: Towarzystwo Słowaków w Polsce, ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków. Nr konta: BNP PARIBAS 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001.

O slovenskej menšine v poľskom parlamente

Dňa 13. mája v poľskom Sneme zasadala Komisia národnostných a etnických menšín, na ktorej sa, okrem iného, rokovalo aj o aktuálnych otázkach a problémoch slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku. Spolok Slovákov v Poľsku zastupovali podpredsedníčka SSP Agáta Jendžejčíková a generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris. (mm-m)

eprasa.pl ffb92f6e3a

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 16. mája 2026 zomrela v Nedeci vo veku 89 rokov krajanka

MÁRIA MALECOVÁ

rodená Dronžeková

Zosnulá bola vernou dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, babička, prababička, sestra a teta. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 4. mája 2026 zomrel v Nedeci vo veku 56 rokov krajan

EMIL MILANIAK

Zosnulý bol členom Miestnej skupiny Spolku v Nedeci a čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás dobrý človek, otec, svokor, brat, syn a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Nedeci

Dňa 6. mája 2026 zomrela vo Veľkej Lipnici vo veku 87 rokov krajanka

JOANNA MICHALAK

Zosnulá bola členkou Miestnej skupiny Spolku vo Veľkej Lipnici a vernou čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, stará mama, prastará mama, teta, krstná a sesternica. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP vo Veľkej Lipnici

Dňa 17. mája 2026 zomrel v Poprade vo veku 98 rokov krajan

VALENT PETRAŠEK

Zosnulý pochádzal z Krempách a celý život sa živo zaujímal o krajanské dianie v rodisku a bol verným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, pradedo, svokor, strýko, brat, krstný otec a švagor. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

Redakcia Život

Dňa 19. marca 2026 zomrela v Jablonke vo veku 99 rokov krajanka

MÁRIA STACHULAK

rodená Biel

Zosnulá sa narodila v Hornej Zubrici. Dlhé roky žila v Jablonke. Slovenské tradície a kultúra jej boli veľmi blízke. Jej súrodenci sú všetci v Amerike a zomrelá Mária tam tiež dlhé roky žila. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, babička, prababička, teta a krstná mama. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 19. mája 2026 zomrela v Rabke-Zdroju vo veku 82 rokov krajanka

STEFANIA SUTOR

rodená Basisty

Zosnulá pochádzala z Jablonky. Zaujímala sa o krajanské dianie. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, babička, prababička, sestra a teta. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jablonke

Dňa 18. mája 2026 zomrel v Krakove vo veku 90 rokov krajan

JOZEF SPIŠIAK

Zosnulý sa od mladých rokov zaujímal o krajanské hnutie a zúčastňoval sa na jeho organizovaní. Patril medzi prvých absolventov slovenského lýcea v Jablonke a zakladateľov prvého celoštátneho spolku Slovákov v Poľsku. Zúčastňoval sa schôdzí a zjazdov Spolku. Živo sa zaujímal o krajanské dianie a zdrojom informácií mu bol po celý čas časopis Život, ktorého bol verným čitateľom. Zároveň bol tvorcom a dlhoročným riaditeľom trhov ľudovej remeselnej výroby v Krakove. Za svoju činnosť v prospech Spolku Slovákov v Poľsku bol vyznamenaný Zlatou medailou SSP. Na poslednej ceste sa s ním rozlúčil podpredseda SSP a predseda MS SSP v Krakove M. Smondek. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, svokor, brat a švagor. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

ÚV SSP, MS SSP v Jablonke, Krakove a redakcia Život

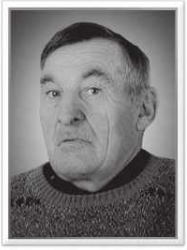

Dňa 18. mája 2026 zomrel v Kacvíne vo veku 86 rokov krajan

PAVOL PČELÁR

Zosnulý bol čitateľom časopisu Život a krajanom. Odišiel od nás dobrý človek, brat, švagor a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Kacvíne

eprasa.pl ffb92f6e3a

Vážená redakcia Život,

na začiatku môjho listu Vám vyprosujem veľa božích milostí, zdravia, šťastia, sily a elánu pri tvorbe Vášho časopisu. Dostáva sa mi do rúk, keď mi ho donesú po prečítaní na Slovensko sesternice alebo bratranec. Minulý rok mi zomrela v Novej Belej najmladšia mamina sestra Katarína Gavendová, ktorá sa dožila úctyhodných 94 rokov. Moja mama mala piatich súrodencov – dve sestry a troch bratov. Bola najstaršia zo súrodencov. Ja som sa narodila 8. marca 1942 a po troch rokoch, v roku 1945 sa narodila sestra. Keď sa otec vrátil z talianskeho frontu, tak išiel pracovať na Slovensko. Bola tam malebná dedinka obývaná nemeckým obyvateľstvom, ale po vojne ich z nej vysťahovali do svojej vlasti, preto ostalo veľa prázdnych domácností. Súčasne povojnová situácia na Spiši nútila slovensky cítiace rodiny hľadať útočisko na Slovensku. A tak sa začali sťahovať rodiny z celého Spiša.

Do obce Holuminca prišlo najviac rodín z Tribša a dve z Novej Belej – môj otec Dominik Lukáš a rodina Galarovičová. My sme s mamou ostali v Novej Belej, lebo na gazdovstve bolo veľa práce. Pamätám si, ako mama priviazala na „dišel“ zájdu so sestrou a ja som ju hojdala. Mama vykopávala zemiaky. Bolo to „pri kapličke“. Keď som mala dva a pol roka spadla som do potoka, ktorý tečie cez dedinu. Jeden ujo to zbadal a zachránil ma.

Ako päťročná zažila som zavraždenie štyroch Slovákov z Novej Belej. Pamätám si, že keď zvony začali vyzváňať, ľudia začali utekať na cintorín a kričali: Už ich vezú! Ja som tiež bežala na cintorín, videla som voz s konským záprahom. Kone boli veľmi unavené, mokré a prikrývali ich dekami. Dovezení chlapi boli v márnici poukladaní vedľa seba, ale boli nerozpoznateľní. Prišla manželka jedného a začala plakať a kričať: *„to je môj, bo som mu uplietla sveter z vlny.“* Prišla druhá a spoznala muža podľa remeňa v nohaviciach. Tie výkriky mi znejú v ušiach ako živé celý život. To boli mučeníci. Ten obraz mám stále pred očami, keby sa tvoril film, tak by som mohla byť režisérka. Keď môj manžel žil, neraz mi hovoril: *„poď, sadni si, pozrieme vojnový film*.“ Nemohla som nikdy na to pozerať. Nikto to nepochopí, pokiaľ to nezažije. Preto som veľmi rada, že pripomínate tieto udalosti, aj vás veľmi prosím „nezabúdajte“ aj naďalej.

Po týchto udalostiach náš otec zapriahol kone, naložil maminu výbavu, mňa i sestru a odišli sme na Slovensko. V Spišskej Starej Vsi sme sa zastavili, kde bývali ľudia z Novej Belej, pretože sestra veľmi plakala. Pohostili nás a šli sme do Holumnice. Do nášho domu prichádzalo veľa ľudí, lebo otec rozprával o tom, čo všetko zažil na talianskom fronte a aj o tom čo sa udialo v Novej Belej. Nechcel žiť v Poľsku, preto sme odišli na Slovensko. My ako deti, sme chodievali do Novej Belej na prázdniny k babke a dedkovi, lebo mali kone a voz. Vždy nás naložili a šli sme do poľa. Najviac sa mi páčilo, keď zbierali ľan a vozili ho ku potoku, kde ho dávali vymočiť vo vode. A my ako deti sme sa veľmi tešili, keď sme mohli behať po potoku. Boli to šťastné a radostné roky.

Neskôr mi pribudli súrodenci Helena, Dominik, Anna, Alžbeta a Jozef. Postupne sme vyrástli a založili si rodiny. Ja som sa vydala do Spišskej Belej. Ďalšia sestra sa vydala do Popradu a dve sestry mám v Prahe, brata v Kežmarku, Anna býva pri Lipanoch. Nikdy sa netreba báť veľkej rodiny. Otcova sestra odišla na Moravu, lebo jej syn študoval na Slovensku za kňaza s Mons. Dominikom Kaľatom. Napokon sa spolu stretli v Podunajských Biskupiciach, kde boli v senioráte. Bratranec Alojz vedel deväť jazykov.

Dnes v tom dome v Novej Belej, odkiaľ pochádzal môj otec, žije kantor Julian s rodinou. On odprevádza na cintorín Poliakov i Slovákov. V Novej Belej nieto domu, aby nemal slovenské korene po dedovi, pradedovi, prapradedovi, babke či prababke, praprababke.

Keď som navštevovala rodisko Novú Belú pri rozličných rodinných príležitostiach vždy som sa tam stretla s dnes už nebohým Jozefom Bryjom, ktorý mi hovoril, nech napíšem niečo o svojom živote. Nejako doteraz som nemala na to čas, vždy bolo niečo dôležitejšie. Dnes mám osemnásťročného vnuka a tomu som rozprávala, čo som všetko v živote zažila, a ten mi hovoril, nech o tom napíšem. Študuje na košickom konzervatóriu s chlapcom z Novej Belej Kristiánom a často tam chodí hrať. A práve Kristián je pravnukom Jozefa Bryju. To bolo impulzom splniť jeho prianie.

So srdečným pozdravom ostáva

Angela Bartkovská, rodená Lukašová
(otec bol od „Scyrby“ a mama od „Losecki“)
V Spišskej Belej, 19.04.2026

Chrámový zbor Tristianus v Krakove

Dňa 16. mája ozvláštnil sv. omšu v slovenskej kaplnke Božieho milosrdenstva v krakovských Lagiewnikoch **c**hrámový zbor Tristianus z Trstenej, v ktorého podaní zazneli čítania, prosby i liturgické spevy. Sprevádzal ich trstenský rodák, emeritný Dolnokubínsky dekan, prof. Ľubomír Pekarčík, po otcovi pôvodom z Jablonky, ktorý zároveň celebroval sv. omšu v slovenskom jazyku.

Večer sa všetci spoločne zúčastnili koncertu Modlitba za mier v Kostole sv. Kataríny Alexandrijskej, kde v podaní takmer stočlenného zboru Technik STÚ z Bratislavy zazneli sakrálne skladby Sergeja Rachmaninova, doplnené spevom domácich interpretov. (František a Janka Štefanidesovci)

eprasa.pl ffb92f6e3a

Milé deti, začalo leto a prázdniny. Aké plány máte na tento čas oddychu? Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V júni sme odmenili Aureliu Bryjovú.

Rozlúčka so školou

Opäť sa jún s júlom stretá
a nás máta v mysli veta:
školský rok sa končí zas
a nastane prázdnin čas.
Odložíme knižky, perá,
čudný pocit dušu zviera.
Už sa učiť netreba,
prázdna je naša trieda.
Posledné slová na rozlúčku,
posledný raz stisnem kľučku.

A ešte zvonček zazvoní,
ale nič sa na tom nezmení.
Na stole kytica kvetov,
pred nami plno nových svetov.
V rukách zvierame vysvedčenie,
na zlé si nikto nespomenie.
Zase je jeden školský rok za nami,
myšlienok tisíc víri nám hlavami.
Čakajú nás prázdniny plné krás,
tak vítaj leto a zostaň v nás.

Dominika J.

Konečne prázdniny

Keď sa už blíži koniec školského roka, slniečko veselo hreje na oblohe a všetky známky sú už zaokrúhlené, znamená to len jediné. Blížia sa veľké letné prázdniny! Tak ako každé dieťa, tak aj malý Jurko sa tešil na prázdniny, ktoré už boli za rohom. Cez prázdniny má toho naplánovaného veľa. Bude sa hrať, pôjde s rodičmi k moru či veľa iného. No, malý Jurko sa najviac tešil ku babke na prázdniny na vidiek. Tam totiž behá po lúke, hrá sa so zvieratkami a pomáha babke tak ako vie. A to Jurka veľmi baví.

Keď prišiel deň vysvedčenia, Jurko sa tešil. Znamenalo to totiž, že za chvíľku ide ku babke na vidiek. Rodičia sa veľmi tešili, keď vysmiaty Jurko zo školy priniesol vysvedčenie so samými jednotkami. Bol poctivý a vždy sa všetko vzorne naučil, tak ako hovorila pani učiteľka. Občas schytal nejakú tú poznámku za zabudnutú úlohu, ale kto predsa nie?

„No teda Jurko! Sme na teba veľmi pyšný!“ pochválila Jurka mamka, podala mu sladkú odmenu a potom ho poslala sa baliť. Jurko vedel, že sa ide ku babke na vidiek.

„Juchúú! Juchúú!“ vykrikoval Jurko a hopkal si do detskej izbičky zbaliť si nejaké hračky. S oblečením a inými vecami mu samozrejme pomohla mamka. Na druhý deň ráno rodičia zaviezli Jurka ku babke na vidiek, keďže oni museli pracovať a Jurko sa na leto u babky tak tešil. Cesta autom prebehla rýchlo.

„A sme tu!“ povedal ocinko a vypol auto. Chlapček chytil batoh, rozlúčil sa s rodičmi a rozbehol sa ku babke na dvor. Tá ho už vrelo vítala spolu s Larou, jej verným psíkom. Babička objala vnúčika a hneď ho ponúkla jeho obľúbenými pečenými buchtičkami. Jurko sa vybalil, najedol a išiel babke pomôcť nakŕmiť sliepočky, podojiť kravičku Milušku a potom nakŕmiť tri neposedné prasiatka. Všetko išlo ako po masle. Jurko mal zvieratká veľmi rád a raz by chcel mať tiež farmu ako jeho babička. Keď babička nevládala, vždy jej Jurko či ocko prišli pomôcť. Ako dni ubiehali, Jurko babičku poslúchal a poslušne sa staral o všetky zvieratká. Nakŕmil ich, podojil či umyl. Bola nedeľa večer a Jurko mal všetky povinnosti skoro hotové, až na jednu. Jurko cupital do stodoly spolu s Larou a šli urobiť poslednú úlohu, čo mu babička dala kým sa začne stmievať – podojiť kravičku Milušku. Chlapček sa snažil ako vedel, no podojiť kravičku nevedel.

„Čo sa to deje Lara, poraď mi? Prečo nejde kravičku podojiť?“ spýtal sa psíka, ktorý len nechápavo zaštekal. Keď v tom sa Miluška zvalila a začala vydávať zvláštne zvuky. Chlapček sa ani nenazdal a pred ním zrazu bola maličká kravička.

„Babi! Babi! Miluška má bábätko!“ kričal Jurko a utekal za babkou do domu. Babička sa rozbehla ako len vládala a bežali spolu späť do stodoly. „Jééj, Jurko! To je maličké teliatko!“ povedala babička a sledovali spolu malú nemotornú kravičku. „Aké mu dáš meno?“ spýtala sa babička zvedavo chlapčeka. Jurko neveril vlastným ušiam. On? Bude mať kravičku? Môže jej dať meno? „Bude to Oreo! Ako tá sladkosť! Pretože má tiež také farby, hihi!“ zasmial sa Jurko. „No to je ale krásne meno, Jurko! Bude to tvoja najlepšia kamoška!“ povedala babička a spolu s Jurkom sa o malé teliatko postarali a potom ho vrátili späť maminke Miluške.

A tak si chlapček na prázdninách našiel novú kamarátku, malú kravičku Oreo, s ktorou zažil veľa nových dobrodružstiev. Oreo, Jurko aj Lara spolu skákali, naháňali sa po lúke, či hrali rôzne hry. Chlapček vedel, že o zvieratká sa treba starať, a že vždy musí pomôcť babičke tak ako vie, a to ho na prázdninách tešilo najviac. (Zdroj: www.rozpravkozem.sk)

Ilustrácie: KJ&EJ

eprasa.pl ffb92f6e3a

ZRADNÉ SLOVÁ

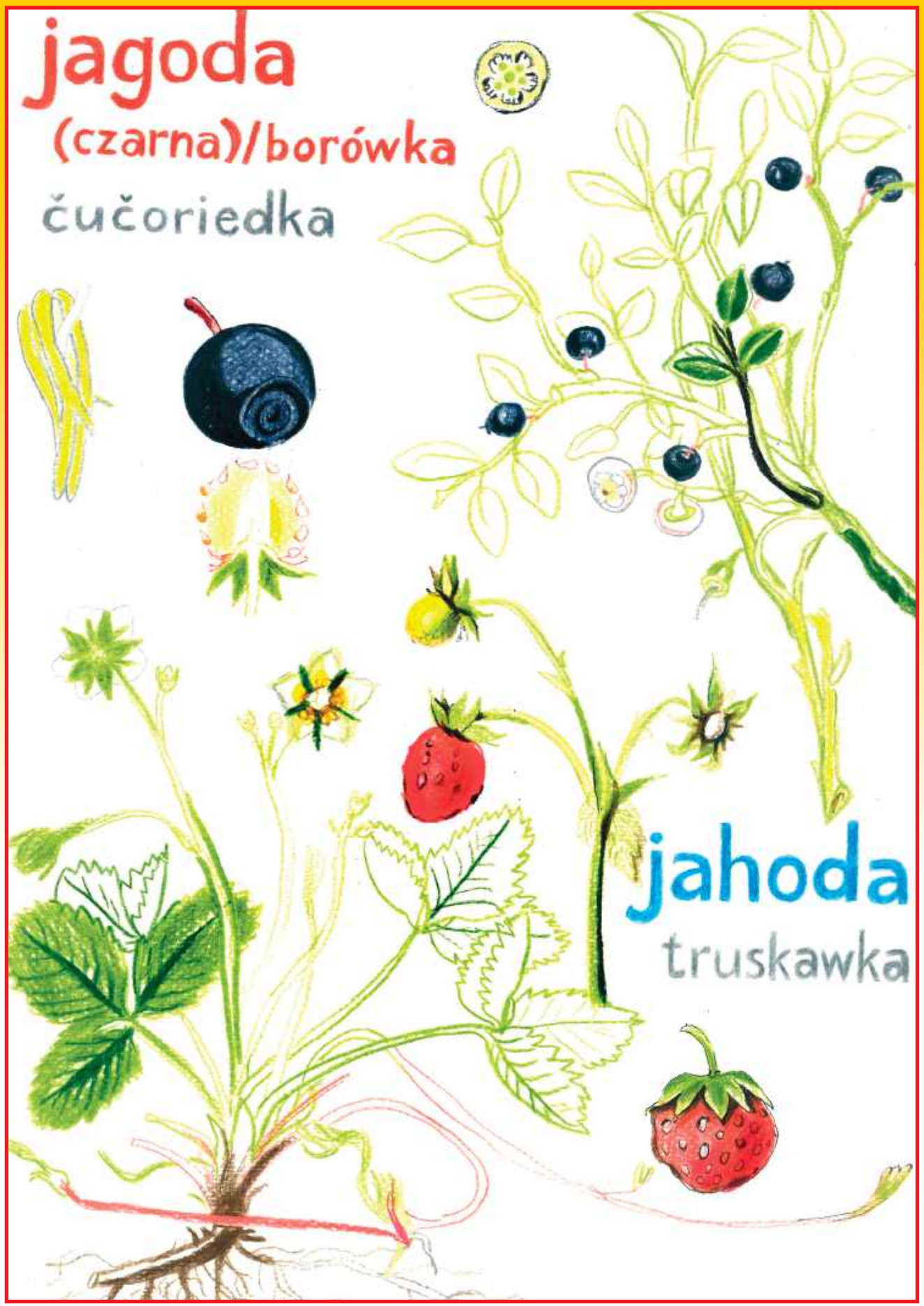

Ilustrácie E.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Audi Nuvolari

Na trh prichádza novinka od Audi, ktorá bola oficiálne nedávno predstavená verejnosti a je zároveň nástupcom superšportu R8. Audi Nuvolari bude najrýchlejším aj najvýkonnejším modelom v histórii značky, jeho silu tvorí osemvalec a aj elektrina.

Foto zdroj: Audi

Názov sa spája s menom pretekára. Rovnako sa volal koncept z roku 2003, ktorý niesol dizajnové prvky použité pri neskorších modeloch. Aj vtedy však názov auta odkazoval na osobnosť z histórie. Taliansky pretekár Tazio Nuvolari (1892-1953), vyhral v roku 1932 Veľkú cenu Monaka, o rok neskôr aj dvadsaťštyrihodinovku Le Mans a dvakrát aj náročné preteky Mille Miglia (Tisíc míľ). Bude vyrobených len 499 kusov novinky a cena odhadom bude cca 600 tisíc eur.

Zákazník v základe má 4.0 V8 biturbo namontované pred zadnou nápravou s výkonom 588 kW, teda rovných 800 koní a k tomu tri elektromotory, každý s výkonom 110 kW. Samotný osemvalec navyše prispieva k celku krútiacim momentom 730 newtonmetrov a pri maxime sa nechá vytočiť na 10 tisíc ot./min. Dvojica olejom chladených elektrických jednotiek na prednej náprave má vďaka reduktorom krútiaci moment 2150 Nm a k dispozícii malú prídavnú trakčnú batériu s kapacitou 7,3 kilowatthodiny. S touto zostavou dokáže nové Audi akcelerovať z miesta na stovku za 2,6 sekundy, na 200 km/h je za 6,8 sekundy a maximálnu rýchlosť má tesne za hranicou 350 kilometrov za hodinu. Väčšina vonkajších komponentov auta je vyrobená z uhlíkového kompozitu, zatiaľ čo kostra karosérie je kompletne hliníková a automobilka jej dala dokonca známe meno Audi Space Frame (ASF). Nové sú tiež karbón-keramické brzdy navrhnuté a vyvinuté tak, aby poskytovali konzistentný výkon bez ohľadu na zaťaženie. Nuvolari je postavené na kovaných hliníkových diskoch s centrálnymi maticami, pričom predné majú 20 palcov a zadné 21 palcov. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

HRNČEKOVÝ KAKAOVÝ KOLÁČ S VIŠŇAMI

Ingrediencie:
HRNČEK = 250 ml
3 hrnčeky polohrubá múka
1/3 hrnček kakao
1 balíček prášok do pečiva
1 hrnček kryštálový cukor
2 ks vajcia
1,25 hrnčeky mlieko
60 g roztopená masť alebo maslo
2 hrnčeky višne

Pracovný postup:

Pripravte si hrnček 250 ml a ním budete odmeriavať potrebné ingrediencie. Najskôr si predhrejte rúru na 200 stupňov. V mise zmiešajte všetky prísady okrem višní a takto pripravené cesto nalejte na plech vyložený papierom na pečenie. Navrch rozsypte vykôstkované višne.

Ilustračné foto: Internet

Ovocím nešetrite, nech sú višne blízko seba. Potom vložíte plech do rúry a pečiete 20 - 25 minút na 200°C a po vychladnutí krájajte na kocky. Podľa chuti môžete oprášiť práškovým cukrom a podávať. Dobrú chuť! ■

eprasa.pl ffb92f6e3a

FUTBAL

Oblastná trieda

Futbalisti **Orawy Jabłonka** si v prvých štyroch májových zápasoch zmerali sily s mužstvami z popredných priečok tabuľky. Najskôr sa predstavili na ihrisku *KS Zakopane*, ktoré im v tabuľke dýcha na krk, kde prehrali 2:0. Následne však na domácej pôde vyzvali absolútneho lídra súťaže *NKP Podhale Nowy Targ II*, ktorého porazili 2:0. O presné zásahy sa postarali Bełciak a Kudzia. S ďalším tabuľkovým susedom *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II* remizovali 1:1, keď nedokázali udržať jednogólový náskok z prvého polčasu z kopačky Styrułu. Napokon na domácom ihrisku zdolali *Harnaś Tymbark* 2:1, keď k prvému gólu Bełciaka si v nastavenom čase strelili hostia vlastný gól. V poslednom májovom dueli rozstrieľali Oravci posledné *Gorce Kamienica* 0:13. Štyrmi presnými zásahmi sa blysol Styruła, hetrikom Ryś a po jednom bode si do tabuľky strelcov zapísali aj Suwada, Ndlavu, Szymusiak, Brząkała, Czarnota a Lychosyt. V júnových zápasoch zaknihovali Jablončania ďalšie dve víťazstvá, keď zdolali *AKS Ujanowice* 4:1 a *Zalesianku Zalesie* 2:5. V prvom dueli sa o presné zásahy postarali Styruła, Zahora a dvakrát Kudzia. V druhom zápase po dva góly strelili Bełciak a Ndlavu a jeden Brząkała.

Hráči **Babia Góra Lipnica Wielka** zaknihovali v máji bezgólovú remízu z *LKS Wiatr Ludźmierz*, ako aj dve výhry na ihrisku *Lubań Tylmanowa* 3:4 a doma nad *LKS Orkan Raba Wyżna* 6:4. V prvom dueli sa o výhru postarali Lątka, Michałczak a dvoma presnými zásahmi Skawski. V druhom zápase skórovali Kusper, Stołowski, Szczerba, Wesołowski a dvakrát Lątka. Následne však prehrali s *Huraganom Waksmund* tesne 4:3, keď na trojgólovú ofenzívu súpera dokázali odpovedať až v druhom polčase dvomi gólmi Wesołwského a jedným Lątku. Vyrovnaný duel odohrali doma s *KS Zakopane*, ktorý obrátili dvomi gólmi Wesołwského a zvíťazili 2:1, no nestačili už na lídra *NKP Podhale Nowy Targ II*, ktorému podľahli vysoko 7:2, keď dva presné zásahy vsietili Michałczak a Urban. V predposlednom dueli sezóny zaknihovali na domácej pôde remízu 2:2 s *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II*. V zápase sa presadili Lątka a Wesołwski.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	NKP Podhale Nowy Targ II	27	20	4	3	64
2.	**Orawa Jabłonka**	**27**	**16**	**7**	**4**	**55**
3.	KS Zakopane	27	17	2	8	53
4.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	27	15	8	4	53
5.	Harnaś Tymbark	27	15	7	5	52
6.	Huragan Waksmund	27	13	8	6	47
7.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**27**	**14**	**5**	**8**	**47**
8.	LKS Jodłownik	27	11	3	13	36
9.	Lubań Tylmanowa	27	9	7	11	34
10.	LKS Orkan Raba Wyżna	27	9	4	14	31
11.	AKS Ujanowice	27	7	6	15	27
12.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	27	8	1	18	25
13.	LKS Wiatr Ludźmierz	27	7	4	16	25
14.	Zalesianka Zalesie	27	5	2	20	17
15.	Gorce Kamienica	27	2	2	23	8

Trieda A

Futbalisti **Granitu Czarna Góra** podávali koncom sezóny striedavé výkony. Najskôr prehrali na ihrisku *Skalni Zaskale* 2:1, keď sa o jediný gól postaral M. Sarna, no následne zdolali na domácej pôde *Bór Dębno* 4:3, keď od 30. minúty hrali presilovku po vylúčení kapitána hostí. Dva góly strelil Marynarczyk a po jednom pridali Kieronziak a Milon. Potom však lídrovi súťaže *Zawrat Bukowina Tatrzańska* nedokázali streliť ani jediný gól a podľahli mu vysoko 5:0. V predposlednom zápase sezóny remizovali s mužstvom *Skawianin Skawa* 3:3, keď sa o góly Čiernohorcov postarali Waksmański, Milon a Kiernoziak.

Hráči **GKS Łapsze Niżne** dokázali v posledných štyroch zápasoch streliť súperom len jediný gól. Prehrali doma s *Gronikom Gronków* 0:2, na ihriskách *KS Lawina Spytkowice* vysoko 9:1, *Sokolice Krościenko nad Dunajcem* 3:0 a opätovne doma s *Uniou Naprawa* 0:6, čo bez ohľadu na výsledok posledného zápasu znamená zostup.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	25	18	5	2	59
2.	Skalni Zaskale	25	18	1	6	55
3.	Czarni Czarny Dunajec	25	16	6	3	54
4.	Bór Dębno	25	15	4	6	49
5.	Gronik Gronków	25	13	3	9	42
6.	Skawianin Skawa	25	11	6	8	39
7.	Jarmuta Szczawnica	25	10	6	9	36
8.	KS Luboń Skomielna Biała	25	10	3	12	33
9.	KS Lawina Spytkowice	25	9	6	10	33
10.	**Granit Czarna Góra**	**25**	**8**	**8**	**9**	**32**
11.	Unia Naprawa	25	8	3	14	27
12.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	26	6	3	17	21
13.	**GKS Łapsze Niżne**	**25**	**3**	**0**	**22**	**9**
14.	Wiatra Białka Tatrzańska II	26	2	4	20	10

Trieda B 1. skupina

Hráči **Orawy II Jabłonka** sa v posledných piatich zápasoch tešili z výhry iba raz, keď zdolali *Jordan Jordanów II* 2:0. Následne remizovali s *Szarotkou Rokiciny Podhalańskie* 2:2 a podľahli *Skałke Rogoźnik* 2:4, *Janosiku Sieniawa* 3:0 a *Delte Pieniążkowice* 1:3.

Futbalisti **For Fun Lipnica Wielka** podávali striedavé výkony, keď najskôr podľahli *AP Wisła Czarny Dunajec II* 2:0 a následne porazili *Delta Pieniążkowice* 5:2. Potom zaznamenali tesnú prehru na ihrisku *Jordanu II Jordanów* 2:1, remízu s *Podgórkami Krauszów* 1:1 a ďalšiu prehru s *Szarotkou Rokiciny Podhalańskie* 2:0.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	AP Wisła Czarny Dunajec II	17	14	3	0	45
2.	Janosik Sieniawa	17	12	2	3	38
3.	Jordan Jordanów II	17	10	2	5	32
4.	KS Chabówka	17	8	1	8	25
5.	Skałka Rogoźnik/Stare Bystre	17	8	1	8	25
6.	Podgórki Krauszów	17	5	2	10	17
7.	**For Fun Lipnica Wielka**	**17**	**5**	**2**	**10**	**17**
8.	**Orawa Jabłonka II**	**17**	**5**	**1**	**11**	**16**
9.	Szarotka Rokiciny Podhalańskie	17	5	1	11	16
10.	Delta Pieniążkowice	17	4	2	10	15

Trieda B 2. skupina

V májových zápasoch dokázali futbalisti **Spisz Krempachy** zaknihovať len jednu výhru 0:1 nad *LKS Biali Biały Dunajec*, keď na konci zápasu presne namieril Krzysztofiak. Zaznamenali tiež jednu prehru na ihrisku *Przełęcz Łopuszna* 3:1, keď jediný gól Krempašanov strelil Kadlcik, ako aj dve remízy. Najskôr stratili zápas s *Gorc Ochotnica*, v ktorom zásluhou Biernata a Nędza Kubinca viedli už o dva góly, ale nakoniec remizovali 2:2 a následne vďaka presnému zásahu T. Pacygu remizovali s *Liepetnicou Klikuszowa* 1:1. V prvom júnovom dueli v spišskom derby s Novobeľanmi nestrelili ani jediný gól a prehrali 2:0.

Hráči **Łęgi Nowa Biała** okrem cenného víťazstva nad Krempašanmi, o ktoré sa postarali Pietraszek a Gnida, zaznamenali zároveň tri prehry – s *Liepetnicou Klikuszowa* 0:2, *Dunajec Ostrowsko* 5:3 a *Wierchy Lasek* 2:0, ako aj remízu s *Przełęcz Łopuszna* 2:2. Dva góly v spomínaných dueloch vsietil Gnida a po jednom Skwarek, Sołtys a Kamoń. V dôležitom zápase o poslednú priečku porazili Novobeľania vďaka presným zásahom Gnidu, Kamonia a Pietraszeka *Spływ Sromowce Wyżne* 3:1.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Gorc Ochotnica	15	10	3	2	33
2.	Liepetnica Klikuszowa	15	10	3	2	32
3.	Przełęcz Łopuszna	15	10	2	4	32
4.	**Spisz Krempachy**	**15**	**8**	**3**	**4**	**27**
5.	Wierchy Lasek	15	6	2	7	20
6.	Dunajec Ostrowsko	15	5	3	7	18
7.	LKS Biali Biały Dunajec	15	4	0	11	12
8.	**Łęgi Nowa Biała**	**15**	**3**	**2**	**10**	**11**
9.	Spływ Sromowce Wyżne	15	3	0	12	9

Milica Majeriková-Molitoris

eprasa.pl ffb92f6e3a

Babka zwyczajna – warto ją poznać bliżej cz. 2

Oprócz opisanych już właściwości leczniczych, babka szerokolistna ma też wiele innych zastosowań:

1. W kosmetyce do pielęgnacji ciała:

- oczyszczający i nawilżający tonik do skóry suchej i skłonnej do podrażnień: 2 łyżki świeżych lub suszonych liści babki, można dodać liści pokrzywy i kwiatów nagietka, zalać ½ szklanki wrzątku na 15 minut; przecedzić. Napar wymieszać na ciepło z gliceryną w proporcji: 4:1, dodać kilka kropli witaminy A+E i eterycznego olejku lawendowego;
- tonik do cery tłustej regenerujący naskórek i zapobiegający nadmiernemu przesuszeniu skóry: po łyżce liści babki, pokrzywy i kwiatów arniki zalać ¾ szklanki wrzątku na ½ godziny; przecedzić. Napar dodać do podgrzanej gliceryny w proporcji 4:1; dodać po kilka kropli witaminy A+E oraz olejków: lawendowego i z drzewa herbacianego;
- szampon do włosów suchych i łamliwych oraz przy łupieżu: napar z liści babki (można dodać liści pokrzywy) – 2 łyżki ziół zalać ½ szklanki wrzątku na 30 minut; przecedzić lub odwar: 2 łyżki ziół zalać ¾ szklanki zimnej wody i gotować przez 5-10 minut, odstawić na 15 minut i przecedzić. Tak przygotowany napar lub odwar wymieszać z naturalnym, szarym mydłem w płynie (najlepiej potasowym) w proporcji 1:4, dodać po kilka kropli olejku rycynowego, witaminy A+E oraz cytrynowego i lawendowego olejku eterycznego;
- wcierka do przesuszonych, zniszczonych włosów o łamiących się końcówkach: przygotować mocny odwar ze świeżych liści babki; aby przechować na zimę należy do roztworu dodać kilka kropli alkoholu i przelać do szklanych butelek. Stosować kilka godzin przed myciem włosów: wcierać płyn w skórę głowy, równocześnie masując skórę opuszkami palców;
- płukanka do włosów: mocnym naparem z liści płukać włosy przez kilka minut po umyciu i dokładnym spłukaniu; nadaje się do każdego rodzaju włosów;
- maseczka do suchej cery: łyżeczkę glinki białej wymieszać z naparem z liści babki (można użyć zblendowanych świeżych liści), dodać kilka kropli witaminy A+E i nałożyć na twarz na kilka minut; zmyć letnią wodą; nie doprowadzać do całkowitego wyschnięcia maseczki;
- maseczka do cery tłustej i trądzikowej: wymieszać glinkę zieloną z naparem lub odwarem z liści babki, dodać kilka kropli witaminy E; nałożyć na 15-20 minut; zmyć letnią wodą. Zapobiega nadmiernemu wysuszeniu naskórka.

2. Smaczny i odżywczy dodatek w kuchni:

- młode, świeże liście można dodawać do sałatek. Przy zbieraniu należy zwracać uwagę, aby liście były zdrowe, bez ciemnych plam i śladów nadgryzienia;
- z młodziutkich liści babki, z dodatkiem innych jadalnych ziół, np.: pokrzywy, podagrycznika, pięciornika gęsiego, przytulii czepnej, przyrządzić potrawkę. Umyte i posiekane zioła udusić ww. wodzie z dodatkiem masła klarowanego; można dodać kilka pieczarek; doprawić do smaku; zagęścić śmietaną. Wykorzystywać jako sos do kopytek, placków ziemniaczanych czy farsz do naleśników. Doskonale smakują, wypełnione takim farszem i zapieczone w piekarniku, ptysie;
- przyrządzić jak szpinak: udusić w wodzie z niewielką ilością masła klarowanego, z dodatkiem czosnku, cebuli i śmietany lub jogurtu;
- odżywczy koktajl: zmiksować liście babki z płatkami owsianymi, szklanką wody, sokiem z cytryny i szczyptą soli; można dodać nasiona i orzechy. Mikstura nadaje się również na wzmacniającą maskę do włosów: nałożyć na włosy, owinąć folią i ręcznikiem na ½ godziny i dokładnie umyć włosy;
- smoothie: zmiksować świeże liście babki z innymi ziołami (liście pokrzywy, młode pędy przytulii czepnej, liście podagrycznika) i/lub zielonymi warzywami jak pietruszka, seler naciowy, koperek; dodać zmielone orzechy, nasiona słonecznika i/lub dyni oraz szczyptę soli.

Starsze, oficjalne źródła podają, że stosuje się jedynie liście babki. W ostatnim czasie pojawiają się również przepisy na inne części babki:

- nasiona; po przekwitnięciu ściąć łodygi z kwiatostanami i wysuszyć; wysuszone nasiona łatwo wypadną. Można je spożywać np. jako dodatek do koktajli, jogurtów, sałatek, ciasta naleśnikowego, racuszków itp.;
- korzenie; po zebraniu od razu rozdrobnić (suche robią się tak twarde, że nie można ich rozdrobnić) i wysuszyć. 4 łyżki suszonych korzeni zalać 300 ml zimnej wody i gotować na małym ogniu przez 5 minut; odstawić na ½ godziny; przecedzić. Pić co 2-3 godziny po 50 ml przy infekcjach górnych dróg oddechowych (zapaleniu gardła czy oskrzeli), chorobach żołądka i przewodu pokarmowego. Nadaje się także do przemywania trudno gojących się ran. W podobny sposób można przygotować odwar z nasion, który ma zastosowanie jak odwar z korzeni.

Babka zwyczajna jest dość bezpiecznym zielem. Nie jest jednak wskazana przy przewlekłych chorobach jelit i alergiach. Skutki uboczne występują rzadko, głównie podczas nadmiernego spożycia: biegunka, wymioty lub spadek ciśnienia tętniczego. Może natomiast wchodzić w interakcje z lekami, dlatego najlepiej spożywać ją w odstępie 2 godzin od przyjęcia innych farmaceutyków. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl ffb92f6e3a

Czy hotel odpowiada za skradzione rzeczy gościa?

Wakacje to czas odpoczynku, podróży i poznawania nowych miejsc. Wybierając się do hotelu, pensjonatu czy ośrodka wypoczynkowego, rzadko zastanawiamy się nad tym, kto ponosi odpowiedzialność za nasze rzeczy osobiste. Dopiero, gdy dojdzie do kradzieży, zagubienia lub uszkodzenia bagażu, pojawia się pytanie: czy hotel odpowiada za poniesioną szkodę?

Okazuje się, że polskie przepisy przyznają turystom znacznie większą ochronę, niż wielu osobom się wydaje. Kwestie te zostały szczegółowo uregulowane w art. 846–852 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. Odpowiedzialność hotelu wynika wprost z ustawy. Zgodnie z art. 846 § 1 Kodeksu cywilnego: „Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest odpowiedzialny za utratę lub uszkodzenie rzeczy wniesionych przez osoby korzystające z jego usług." Oznacza to, że odpowiedzialność hotelu powstaje z mocy prawa. Gość nie musi zawierać żadnej dodatkowej umowy ani wykupywać specjalnego ubezpieczenia. Wystarczy, że korzysta z usług obiektu noclegowego i wniesie do niego swoje rzeczy. Pod pojęciem „rzeczy wniesionych" rozumie się przede wszystkim przedmioty, które turysta zabiera ze sobą na pobyt, takie jak walizki, ubrania, sprzęt elektroniczny, telefon komórkowy, aparat fotograficzny czy przedmioty codziennego użytku.

W wielu obiektach noclegowych można spotkać tabliczki informujące, że hotel nie odpowiada za rzeczy pozostawione w pokoju. Wielu gości uznaje wtedy, że w razie kradzieży nie będą mogli dochodzić żadnych roszczeń. Jest to błędne przekonanie. Art. 849 § 1 Kodeksu cywilnego stanowi bowiem: „Utrzymujący hotel lub podobny zakład nie może przez ogłoszenie lub umowę wyłączyć ani ograniczyć odpowiedzialności określonej w artykułach poprzedzających." Oznacza to, że nawet jeśli w regulaminie hotelu znajduje się zapis wyłączający odpowiedzialność za rzeczy gości, nie pozbawia on turysty ochrony wynikającej z ustawy. Przepisy przewidują jednak pewne ograniczenia. Hotel nie będzie odpowiadał za każdą szkodę w każdej sytuacji. Przykładowo odpowiedzialność może zostać wyłączona, gdy szkoda powstała wyłącznie z winy poszkodowanego gościa albo wskutek właściwości samej rzeczy. Szczególne znaczenie mają również przedmioty o dużej wartości, takie jak kosztowności, znaczne sumy pieniędzy czy cenne dokumenty. W takich przypadkach warto skorzystać z hotelowego sejfu lub oddać przedmioty na przechowanie.

Jeżeli turysta zauważy, że jego rzeczy zostały skradzione lub uszkodzone, powinien działać jak najszybciej. W pierwszej kolejności należy zgłosić zdarzenie obsłudze hotelu oraz sporządzić odpowiednią notatkę. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa warto również zawiadomić Policję. Obowiązek szybkiego zgłoszenia szkody wynika z art. 847 Kodeksu cywilnego. Zwłoka może utrudnić dochodzenie roszczeń i ustalenie okoliczności zdarzenia. Dobrą praktyką jest także zachowanie dokumentów potwierdzających pobyt, rachunków za utracone przedmioty oraz wykonanie dokumentacji fotograficznej, jeśli jest to możliwe. W okresie wakacyjnym tysiące osób korzystają z usług hotelowych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Większość pobytów przebiega bezproblemowo, jednak znajomość podstawowych praw może okazać się niezwykle pomocna w sytuacji kryzysowej.

Wbrew powszechnym opiniom hotel nie jest całkowicie zwolniony z odpowiedzialności za rzeczy pozostawione przez gości. Przeciwnie, przepisy Kodeksu cywilnego przewidują szczególną ochronę osób korzystających z usług noclegowych. Dzięki temu turysta nie pozostaje bezbronny w przypadku utraty lub uszkodzenia swojego mienia.

Wakacyjny wyjazd powinien kojarzyć się przede wszystkim z odpoczynkiem i bezpieczeństwem. Warto jednak pamiętać, że nawet podczas urlopu chronią nas konkretne przepisy prawa. Artykuły 846–852 Kodeksu cywilnego zapewniają gościom hotelowym ochronę w przypadku utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do obiektu noclegowego. Szczególnie istotne jest to, że odpowiedzialność hotelu wynika bezpośrednio z ustawy, a nie z dobrej woli właściciela obiektu. Oznacza to, że gość nie jest pozbawiony ochrony nawet wtedy, gdy w hotelu znajdują się ogłoszenia informujące o braku odpowiedzialności za pozostawione przedmioty. Takie komunikaty nie mogą wyłączyć uprawnień przyznanych przez przepisy prawa. Z punktu widzenia turysty kluczowe znaczenie ma również szybka reakcja w przypadku stwierdzenia szkody oraz niezwłoczne zgłoszenie zdarzenia.

W dobie coraz częstszych podróży oraz rosnącej wartości przedmiotów zabieranych na urlop, takich jak smartfony, laptopy czy aparaty fotograficzne, znajomość podstawowych praw konsumenta i turysty staje się niezwykle ważna. Świadomość obowiązujących regulacji pozwala nie tylko uniknąć nieporozumień, lecz także skutecznie chronić swoje interesy w sytuacjach, które mogą spotkać każdego podróżnego. Można więc stwierdzić, że wiedza o odpowiedzialności hotelu za rzeczy wniesione przez gości jest jednym z praktycznych elementów przygotowania do wakacji. Tak samo jak planowanie trasy czy pakowanie bagażu, znajomość własnych praw może okazać się nieoceniona, gdy wymarzony urlop zostanie zakłócony przez nieprzewidziane zdarzenia.

Źródło: art. 846–852 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z późn. Zm.).

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

eprasa.pl ffb92f6e3a

HVIEZDY O NÁS

RAK (22.6. - 22.7.)

Nebude vám chýbať sebavedomie a optimizmus. Elán je dobre využiť v partnerskom živote. Pracovná sféra však od vás bude vyžadovať opatrnosť a premyslené jednanie, hrozí, že by si zásluhy za vašu tvrdú prácu privlastnil niekto iný. Zdravie bude slúžiť.

LEV (23.7. - 23.8.)

Nečakané priateľské stretnutia ozvláštnia vás život. Vrátia sa spomienky na spoločné chvíle. Nekonvenčný prístup k problémovým otázkam spolu s vecnou argumentáciou prospejú v práci. Pri výdavkoch si dajte pozor na zbytočné nákupy.

PANNA (24.8. - 23.9.)

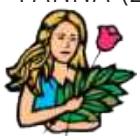

Prichádza čas, kedy potrebujete odreagovať stres, frustrácie z doterajších životných skúseností, na čo je dobrý pobyt v prírode, stretnutia s priateľmi a príjemné strávený čas v ich spoločnosti. To bude odrazovým mostíkom pre ďalšie konanie.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Letné obdobie prospeje získaniu odstupu od každodenných ťažkostí a prinesie riešenia na niektoré z nich. Dostane sa vám od okolia pochopenia, ústretovosti a pomoci. Prinesie vám to dobrý pocit.

ŠKORPIÓN (24.10. - 22.11.)

Podarí sa vám vyriešiť záležitosti, ktoré vám už dlhšie robia starosti. Odľahčí to vašu nervovú sústavu. V láske si dajte oddych. Keď máte záujem o nehnuteľnosti teraz je pravý čas zaobstarať si ich.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Nechajte si viac priestoru na spoločné trávenie času s rodinou. Spolu sa vyberte do prírody či na nejaký výlet. Utuží to vaše vzťahy a zlepší vzájomnú komunikáciu. V povolaní bude čas na dopracovanie podrobností pri projekte, ktorý pripravujete.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

Zanedbané spoločenské akcie sa odrazia i na vašom postavení v povolaní. Je potrebné posunúť veci novým smerom, aby to prenieslo pozitívny ohlas. Žiada si to systematickosť a pravidelnosť v realizácií úloh. Rozptýlenie poskytne šport, možno cyklistika a možno behanie.

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

Rodinné stretnutia prinesú veľa dobrých správ a odštartujú ďalšie spoločné rodinné akcie. Dobehnete zmeškané veci v práci, čo bude prospešné pre nervovú sústavu. Oddych vo vlastnej záhradke s knihou v ruke, je to najlepšie čo vás čaká.

RYBY (20.2. - 20.3.)

Vnútornú rovnováhu prinavráti výlet do blízkeho okolia. Vďaka čomu načerpáte pozitívnu energiu do ďalších povinností v povolaní a upokojíte srdce zaťažené nervozitou. Po finančnej stránke sa to podstatne zlepší.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Roztržitosť a zábudlivosť môžu byť príčinou pochybenia v práci a aj zmeškaných termínov. Preto si radšej kontrolujte diár a pozor si dávajte hlavne za volantom. Dôležité rozhodnutia v oblasti financií radšej presuňte na inokedy. Pre zdravie poslúži viac vlákniny.

BÝK (21.4. - 21.5.)

Stretávajte sa s ľuďmi, ktorí podporia vaše pohodlie. V práci sa spoliehajte na svoj úsudok a overené postupy. Financie sú stabilné, pričom závažné rozhodnutia nechajte na inokedy. Kontakt s prírodou vám zaručí dobrý spánok a oddych.

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Nastáva ideálny čas pre nové projekty, ďalšie vzdelávanie alebo pestovanie nových návykov, ako pravidelné cvičenie, šport či úprava jedálnička. V povolaní viete osloviť nadriadených, čo vám otvorí dvere k žiadosti o lepšie finančné ohodnotenie.

NÁŠ TEST

AKO DOBRE OVLÁDATE MEDICÍNU?

1. Čo znamená pojem ARYTMIA?
a) Upchatie ciev.
b) Porucha srdcového rytmu.
c) Vysoký krvný tlak.
2. Čo znamená pojem OXYGENOTERAPIA?
a) Liečba dusíkom.
b) Liečba draslíkom.
c) Liečba kyslíkom.
3. Čo znamená pojem GLANDULA?
a) Žľaza.
b) Tepna.
c) Žlčník.
4. Čo znamená pojem RESPIRÁCIA?
a) Dýchanie.
b) Prúdenie krvi.
c) Trávenie.
5. Čo znamená pojem ATROFIA?
a) Zväčšenie objemu.
b) Zúženie ciev.
c) Slabnutie zraku.
6. Čo znamená pojem PULMO?
a) Obličky.
b) Pľúca.
c) Nerv.
7. Čo znamená pojem HYPERTENZIA?
a) Pomalý pulz.
b) Vysoký krvný tlak.
c) Odkrvenie.
8. Čo znamená pojem CYANÓZA?
a) Sfialovenie.
b) Pozastavenie.
c) Odumieranie.
9. Čo znamená pojem HYPERKAPIA?
a) Nepriepustnosť.
b) Zavodnenosť.
c) Dušnosť.
10. Čo znamená pojem DENS?
a) Zub.
b) Ľadvina.
c) Panva.
11. Čo znamená pojem STENOZA?
a) Opuchnutie.
b) Natrhnutie.
c) Zúženie.
12. Čo znamená pojem HYPOTERMIA?
a) Schladenie.
b) Ohriatie.
c) Spojenie.

eprasa.pl ffb92f6e3a

13. Čo znamená pojem HEMODILÚCIA?
a) Odsatie tuku.
b) Zriedenie krvi.
c) Zošitie.
14. Čo znamená pojem DILATÁCIA?
a) Prenos.
b) Odstránenie.
c) Rozšírenie.
15. Čo znamená pojem LINGUA?
a) Hrtan.
b) Krk.
c) Jazyk.

VYHODNOTENIE:

Správne odpovede: 1b; 2c; 3a; 4a; 5a; 6b; 7b; 8a; 9c; 10a; 11c; 12a; 13b; 14c; 15c.

Plný počet bodov – vaše znalosti medicínskych termínov sú výborné a je zreteľné, že držíte krok s medicínou a jej otázkami.

7-12 bodov: Čosi viete, niečo je naďalej pre vás záhadou. No najdôležitejšie je to, že sa vždy môžete zdokonaliť v týchto otázkach.

0-6 bodov: Svet medicíny je pre vás ešte stále jednou veľkou neznámou. Oplatí sa občas nazrieť do tohto sveta.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
wylansować	presadiť
WOC - wolny obszar celny	bezcolná zóna
zalegalizować dokumenty	overiť doklady
zapisobiorca	legatár - osoba, ktorej bolo odkázané dedičstvo v závete
zapis na sąd polubowny	arbitrážna dohoda pred rozhodcom
zarząd komisaryczny	nútená správa
prawo zastawu	záložné právo
zryczałtowanie	paušalizácia
odszkodowanie za zwłokę	kompenzácia za oneskorenie
materiał źródłowy	pramenný materiál

Revízor chytí Deža v električke bez cestovného lístka.

- Čierni pasažieri nemajú u mňa šancu, - vraví mu rázne.

- Tak vy takto? - nahnevá sa Dežo. - A u mňa nemajú šancu rasisti.

***

Do fotoshopu príde zákazník a hovorí:

- Chcel by som si z tohto filmu dať spraviť fotky.

Majiteľ sa pýta:

- 9x13?

- 117, prečo sa pýtate?

***

Vonku husto sneží. U Novákovcov ktosi klope na dvere. Muž ide otvoriť a pred dverami stojí svokra. Keď ju zbadá hovorí:

- Mama, prečo tu stojíte? Prečo radšej nejdete domov?

***

- Prosím vás, táto gulášová polievka sa nedá jesť.

- Prečo?

- Nepriniesli ste mi lyžicu.

***

- Dobrý deň, máte farebné televízory?

- Jasné!

- Tak si prosím žltý.

***

Jeden pilot hovorí druhému:

- Povedz parašutistom, aby prestali vyskakovať. Ešte sme nevzlietli!

***

Manžel vyčíta žene:

- Pozorujem, že sa staráš o svoje šaty omnoho viac než o mňa!

- Áno, ale bez teba sa môžem ukázať všade, ale bez šiat nie.

***

- Jaj, zahryzla som si do jazyka! - narieka manželka.

- Ako si to preboha, v tej rýchlosti trafila? - čuduje sa manžel.

***

Bavia sa traja rybári:

- Ja som ulovil päťkilového kapra.

- Ja desaťkilovú šťuku.

- Ja dvadsaťkilového sumca!

Načo prvý dodá:

- Že ja vôl vždycky začínam prvý.

***

Sedí prasiatko na borovici a je čerešne. Ide okolo medveď a pýta sa:

- Čo robíš prasiatko?

- Jem čerešne.

- A nehovor, čerešne na borovici, nebuď hlúpučký.

- Doniesol som si.

***

- Jarko, vymenuj štyri zemské živly!

- Oheň, vzduch, zem... a... a...

- Čím si umývaš ruky? – pomáha učiteľ.

- Jáj, no predsa mydlo!

***

Aká je definícia leňocha?

Človek, ktorý nepredstiera, že pracuje.

***

- Je plesová sezóna a my stále sedíme doma. Tak ma už zober niekam, - dožaduje sa manželka.

- No dobre, zbaľ si batoh, ideme na Popradské pleso.

***

Na súde:

- Obžalovaný, čo chcete: štyri týždne vo väznici alebo 50 000 korún pokuty?

- Pán sudca, beriem koruny!

eprasa.pl ffb92f6e3a

Paličkovaná čipka zo Španej Doliny

Do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska pribudlo 25. mája 2026 sedem nových prvkov. Medzi nimi sú Brhlovské podlievané buchty, Chorovod Omilienci z Važca, Výšivka z Nitrianskeho Pravna a okolia, Forbaský turoň, Splav dreva vo vodnom žľabe Rakytovo a Pozdišovské hrnčiarstvo a Paličkovaná čipka zo Španej Doliny.

Na základe informácií poskytnutých pani starostkou Španej Doliny Mgr. Martinou Wilhelmerovou, tomuto zápisu predchádzali mesiace výskumu, dokumentácie a zhromažďovania podkladov. Na procese sa podieľala obec, Múzeum paličkovanej čipky v Španej Doline, paličkárske kluby z rôznych regiónov Slovenska i kultúrne inštitúcie, ktoré sa venujú výučbe paličkovania a aktívne prispievajú k zachovávaniu tejto tradície. Práve živé odovzdávanie znalostí a zručností ďalším generáciám je jednou z podstatných podmienok zápisu prvku do spomínaného zoznamu. Záujmom obce je rozvíjať povedomie o paličkovanej čipke zo Španej Doliny a približovať jej hodnotu širokej verejnosti. Počas leta je možné zúčastniť sa kurzov paličkovania, ktoré vedú skúsené čipkárky zo Španej Doliny v miestnom múzeu. Práve tam sme sa dozvedeli, že paličkovanie čipiek sa na území Slovenska začalo šíriť v druhej polovici 16. storočia spolu s príchodom baníckeho obyvateľstva z nemeckých krajín do stredoslovenských banských miest. Výroba čipiek sa postupne stala významným doplnkovým zdrojom obživy rodín žijúcich v baníckych osadách, a aj preto patrí Špania Dolina medzi najvýznamnejšie slovenské čipkárske strediská. Živú ukážku paličkovania čipky nám predviedla v múzeum čipky skúsená čipkárka Lila Wilhelmerová, ktorá zdedila nadanie po svojej matke. Ako zaznelo, umenie tvorby čipky prechádza z generácie na generáciu. Ženy v tamojších domácnostiach si držia vzorky čipiek po prastarých či starých mamách a je to cenný zdroj informácie o tom, aké vzory boli a z nich sa môžu učiť. Čipkárstvo si žiada trpezlivosť, zručnosť, šikovnosť a zmysel pre krásu tvorby vzorov na čipke. Záujemcovia sa môžu hlásiť na kurzy paličkovanej čipky v priebehu leta. (aj)

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej: www.zivot.pl

portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 7,00 zł; rocznie – 84 zł

CENY PRENUMERATY 2026

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 7,00 zł, półrocznie: 42,00 zł, rocznie: 84,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **12,60 zł**, półrocznie **70,60 zł**, rocznie **140,20 zł**

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: **14,00 zł** – rocznie **168,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 23,00 zł – rocznie: **276,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl ffb92f6e3a

SLOVENSKÁ POÉZIA A PRÓZA V SLOVENSKOM DOME

vo Vyšných Lapšoch

Foto: mm-m

eprasa.pl ffb92f6e3a

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

pozýva / zaprasza na

XXXIII

DNI SLOVENSKEJ KULTÚRY V MALOPOĽSKU
DNI KULTURY SŁOWACKIEJ W MAŁOPOLSCE

27.6.2026 Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej

19:00 Ukážka filmov programu „U siebie" – pri príležitosti 65. výročia TV Krakov – stretnutie po 20-tich rokoch

28.6.2026 Areál pri Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

14:00 Program:

- slávnostné otvorenie Dní slovenskej kultúry na Spiši: Dychová hudba dekana F. Móša
- vystúpenia krajanských umeleckých zoskupení: FS Spiš z Novej Belej, Ľudová hudba „Kitkovci", Divadielko „Niedzyickie Zazraki" z Nedece, DFS Malí Beľania z Novej Belej, Divadielko MS SSP v Novej Belej „Istno komedyjo"
- vystúpenia folklórnych zoskupení zo Slovenska: DFS Jánošíček zo Svitu a FZ Stráne Važec z Važca
- prezentácia Almanachu Slováci v Poľsku XXVI

Sprievodné výstavy:
Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska – Klubovňa Spolku Slovákov v Jablonke, Slovenský dom v Podvlku, Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej, Slovenský dom v Kacvíne, Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch, Slovenský inštitút vo Varšave, Galéria slovenského umenia v Krakove

---

27.06.2026 Centrum Kultury Słowackiej w Nowej Białej

19:00 Pokaz filmów programu „U siebie" – z okazji 65-lecia TV Kraków – spotkanie po 20 latach

28.06.2026 Amfiteatr polowy przy Centrum Kultury Słowackiej w Nowej Białej

14:00 Program:

- uroczyste otwarcie Dni Kultury Słowackiej na Spiszu: Orkiestra Dęta im. Dziekana F. Móša
- występy krajańskich zespołów: ZF Spiš z Nowej Białej; Kapela „Kitkovci", Teatrzyk „Niedzyickie Zazraki" z Niedzicy, DZF Mali Beľania z Nowej Białej, Teatrzyk Koła TSP w Nowej Białej „Istno komedyjo"
- występy gości ze Słowacji: DZF Jánošíček ze Svitu oraz ZF Stráne Važec z Važca
- prezentacja Almanachu Słowacy w Polsce XXVI

Wystawy towarzyszące:
Ornamenty i wzory ze słowackich regionów – Świetlica Towarzystwa Słowaków w Polsce w Jabłonce, Dom Słowacki w Podwilku, Centrum Kultury Słowackiej w Nowej Białej, Dom Słowacki w Kacwinie, Dom Słowacki w Łapszach Wyżnych, Instytut Słowacki w Warszawie, Galeria Sztuki Słowackiej w Krakowie

---

S finančnou podporou ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ

KONSULAT HONOROWY REPUBLIKI SŁOWACKIEJ W ZAKOPANEM

CENTRUM SLOVENSKEJ KULTÚRY NOVÁ BELA

65 TVP 3 KRAKÓW

U siebie At home

Mediálny patronát
Patronat medialny
ŽIVOT

Zrealizowano przy wsparciu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji